

20 ОЖИШТОБАЦ

НЕ ПЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 83 ГОД. II

ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА

БЕОГРАД, 5 ЈУЛА 1946 ГОД.

ВЛАКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23-003 и 20-443

ЦЕНА ОВОМ БРОЈУ 2 ДИН.

7 јули — дан народног устанка у Србији

Седми јули, који већ другу годину празнујемо у слободи као дан устанка српског народа, претставља велики прелом, одлучну прекретницу не само у историји Србије и народа Србије, него и у историји читаве Југославије, свих југословенских народа. Кад данас, у једној легитимној и краткој ретроспективи, бацимо поглед унатраг, на већ пређени пут и на постигнуте резултате, онда нам постаје потпуно јасан сав значај оног великог, револуционарног покрета противу окупатора српских радника, сељака и интелигенције у јулу 1941 године.

Народноослободилачки устанак, започет на тлу Србије, непуна три месеца после срамне капитулације бивше југословенске војске, у јеку кампање немачко-фашистичке ратне машине на Истоку, био је она варница која је запалила пожар свенародног партизанског рата у Југославији и на Балкану. Србија је, осим тога, била једна од првих земаља у Европи у којој се народ, голорук, дигао противу хитлеровског „новог поретка“ и усред такозване „европске тврђаве“ организовао такву ослободилачку антифашистичку борбу која је задивила читав свет.

На овај пут доследне антифашистичке борбе српски народ није пошао ни случајно ни одједном. И објективни и субјективни услови, читав развој ситуације пре слома бивше Југославије и непосредно после слома, однос снага унутар наше земље и у међународном опсегу, — све је то омогућило да баш Србија за да се послужимо спорским речником, „почетни ударац“ фашистичким поробљивачима. А то што је, у одлучним и судбоносним данима четрдесет прве, успело овакву оријентацију Србије састоји се, у најкраћим цртама, у следећем:

1) у томе, што је још у бившој Југославији у току десетогодишње оштре политичке борбе противу шестојануарске диктатуре — преко избора 1931 године, петомарских и децембарских избора, конкордата, четрнаестодецембарских демонстрација, штрајкова, манифестација и, коначно, преко 27 марта — извршена дуга и темељна припрема народа Југославије и српског народа посебно, за борбу противу фашизма;

2) у томе, што су у српском народу одувек биле необично живе и јаке борбене и демократске традиције из његове славне прошлости, из Првог и Другог устанка, као и из дугогодишњих борби за националну слободу и независност;

3) у томе, што су се те борбене традиције испреплитале с вековном тежњом српског народа да се иде у корак с Русијом, с великим руским народом који је, у тренуцима највеће опасности, увек несесбично притицао у помоћ својој јужнословенској браћи; и, најзад;

4) у томе, што је народноослободилачку борбу у Србији организовао таква моћна и несаломива снага као што је Ко-

мунистичка партија Југославије, на челу с великим стратегом борбе народних маса другом Титом и осталим њеним највишим руководиоцима који су се тада налазили у Београду.

Напад хитлеровске Немачке на Совјетски Савез 22 јуна само је омогућило да се устанак српског народа са успехом приведе у дело и, на крају, победоносно оконча. Реакционари и издајници свију боја, у земљи као и у емиграцији, клеветајући наш Народноослободилачки покрет, понављали су реченицу у ступу за Гебелсом кроз све четири године рата, да је народноослободилачка борба започета „на миг Москве“. Тиме су хтели да у очима необавештених маса и једног дела светског јавног мњења умање значај велике борбе за слободу и независност наших народа.

Међутим, данас је свакоме јасно да је баш улазак Совјетског Савеза у рат пореметио из основа целокупан однос снага у свету, остварио на тај начин један необично важан предуслов за успешну борбу окупираних земаља противу фашизма. Пред словенским народима и осталим поробљеним народима Европе, ангажовањем главнине немачко-фашистичке армије на Источној fronti, отворила се широка перспектива успешног завршетка њихове ослободилачке борбе. Без Совјетског Савеза и без Прве армије те јасне и сигурне перспективе, несумњиво, не би било.

Али, кад данас, на празник устанка српског народа, правимо кратак биланс пређеног пута и пређене борбе, требало би, по нашем мишљењу, ради истине и ради историје — или, још боље, ради историске истине — подвући да су припреме за прелазак наших народа на оружану борбу противу окупатора заиста извршене релативно далеко пре 22 јуна. Априлска катастрофа и издаја владајуће класе бивше Југославије могла је да дезорганизује и дезорганизовала је све оно што је било пупчаном вршом привезано за стари ненародни и недемократски поредак, почев од појединаца па до читавих група и партија, којима је сва снага лежала у полицијском апарату власти. Нове, народне и демократске снаге, под руководством Комунистичке партије, нису се дале збунити ситуацијом насталом услед издаје и изненадне и нагле капитулације бивше југословенске војске и њеног петоклоношког генералштаба. Оне су благовремено заузеле правилан став по свим питањима и потрудиле се да оваква схватања пренесу и у народне масе.

Априлски проглас Централног комитета Комунистичке партије, који је објашњавао узроке наше националне катастрофе и указивао на излазак из ње, био је у тим првим данима моћно оруђе у рукама народа. Но, иза прогласа и речи убрзо се прешло и на дела.

Крајем априла и у току маја, према добијеним директивама од Компартије, у народу се врши прикупљање оружја преосталог иза капитулације бивше југословенске војске, приступа се формирању сеоских и градских десетина у циљу вршења мањих акција и саботажа, једном речи — врше се све потребне припреме за прелазак на општенародни партизански рат.

Историске речи друга Стаљина, изговорене преко радија на дан 3 јула, биле су схваћене, барем код нас у Србији у оно време, као позив упућен не само Украјинцима и Белорусима, него и као позив свим словенским и осталим поробљеним народима Европе.

Војни комитет КПЈ, на челу с другом Титом, правилно оцењујући ситуацију, даје крајем јуна директиву да се пређе на активну оружану борбу противу окупатора у целој нашој земљи.

Српски народ, понижен и у врећен издајом и срамном капитулацијом у априлу, први се лапа пушке и ускоро Србија постаје гробница немачко-фашистичких солдата и свих њихових помагача, домаћих издајника и измећара.

У Белој Цркви, у Рађевини, 7 јула одјекују су први плетиви из пушка да више не умукну до коначног ослобођења наше земље. Узалуд је окупатор кроз све четири године бацао своје најелитније јединице баш у Србију, не би ли је сачувао због њене изузетне стратегијске, политичке, економске и др. важности. Узалуд су издајници, и недовољни, и љотићевци, и четници Драже Михаиловића, покушавали да српски народ и Србију свим силама изолују од осталих народа и покрајина наше домовине. Србија, једном устала на ноге, није се више никада могла умирити. У Толици, Јабланици, Космају и Источној Србији пламен устанка, запаљен 7 јула 1941, није ниједног тренутка угаснуо.

Српски народ може да буде поносан на улогу коју је одиграо у великом ослободилачком рату. На тлу Србије почело је рађање не само наше славне Југословенске армије, него и наше народне власти. На тлу Србије створени су они моћни темељи на којима је подигнута читава зграда Федеративне Народне Републике Југославије.

У том смислу, устанак српског народа у јулу 1941 године наговестио је отварање нове ере не само у историји Србије, него и читаве Југославије. Пример српског народа, као народа у чије је име спроведена читавих 25 година сурова поробљивачка и хегемонистичка политика, био је од изванредног значаја за даљи развој устанка у нашој отаџбини. То је, не једном, подвукао у својим чланцима и говорима и највећи син наше земље — друг Тито.

Живео 7 јули, празник устанка српског народа!

Танасије МЛАДЕНОВИЋ

СВЕ ПО НАРЕЂЕЊУ

— Зграду Савеза приморских партизана су већ демолирали, архиву и библиотеку спалили, особље испребјали. Шта сад да раде?

ПОВОДОМ МЕЂУГРАДСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ НАРОДНОГ ФРОНТА

Кроз међуградско такмичење учинимо живот у нашем граду бољим и лепшим

Тридесетог јуна ове године одржана је прва конференција организација Народне Републике, сем Цетиња, посвећена међуградском такмичењу од 1 јуна до 31 децембра 1946 год. На конференцији узели су учешћа: 4 делегата из Загребца, 5 делегата из Љубљане, 2 делегата из Сарајева, 5 делегата из Скопља и делегати Народних фронта Београда. Први пут на једном радном састанку заједно су претресали свој рад и своје задатке претставници Народних фронта наших главних градова.

Међуградско такмичење одушевљено је прихваћено од свих организација Народних фронта у току јуна и одмах се приступило разради плана за сваки град. Ова прва конференција имала је за циљ да се сви градови упознају са постигнутим успехима у току јуна, плановима за даље такмичење, примљеним обавезама као и искуствима стеченим у првој години, а и у првом месецу међуградског такмичења. У томе је конференција потпуно и успела, а истовремено преко заједничког одбора у који је ушао по један претставник сваког града, утврђен је тачно главни правац међуградског такмичења и решен низ техничких питања како би се такмичење правилно развијало.

Међуградско такмичење Народних фронта, најшире наше организације, носи читав низ својих посебних црта и да би оно успело нужно је сваки активиста Народних фронта добро да схвати обим међуградског такмичења да би могао својом иницијативом, својим залагањем, својим предлозима да прошири учешће присталица и чланова Народних фронта у овом такмичењу и тако допринесе што више укупном резултату такмичења.

Наше међуградско такмичење одвија се у основних пет праваца: а) у подизању и унапређењу производње; б) у уређењу града; в) у помагању народним властима — народним одборима у граду у што бољој организацији и функционисању; г) у помагању селу и д) у културно-просветном раду.

Овим такмичењем обухватају се све организације Народних фронта: синдикати, Антифашистички фронт жена, Народна омладина, рејонске и уличне организације Народних фронта као и све друге организације и удружења, које се сматрају народно-фронтским а нису непосредно организационо укључене у Народни фронт.

Народни фронт Београда у току првојугојског такмичења успео је широко да обухвати грађане, да пренесе такмичење из предузећа и на друге облике активности, да такмичење постане жеља и љубав огромне већине грађана Београда, да се што више допринесе обнови наше порушене земље, на коју нас је позвао наш учитељ и руководилац маршал друг Тито. Резултате тих напора сједињених са напорима свих наших народа у целој земљи ми осећамо сваки дан у побољшању живота широких народних слојева, а посебно у животу грађана Београда. Мало је људи који се искрено не радују тим успесима и победама Народних фронта и на привредном пољу, које развијају чврсто, упорито, као што то могу само чиниоци, све лажи, обмане, колебљивост, којима нас засипавају оштраши прошлости, остаци оних реакционарних и фашистичких снага који су изгубили битку с народом, а сад покушавају да ометају кад не могу да спрече народ на његовом путу.

Досадашњим такмичењем постигли смо прве резултате на путу бољег и лепшег живота, они се тек појављују у мајор према ономе шта можемо постићи ако укљонимо многе још слабости и недостатке. Први докази правилности политике Народних фронта на пољу обнове земље и подизања бољег живота радног народа у нашим су рукама, сада је ствар да их свестрано искористимо за придобијење све нових и нових грађана наше боље будућности, да проширимо такмичење, да га усавршимо, да постигнемо нове, веће успехе на путу изградње бољег живота радног народа. Међуградско такмичење наших главних градова пружа нам ту могућност и не само да урадимо још више на пољу обнове и изградње наше земље и нашег града, него и да у здравом, братској утакмици са главним градовима наших република учврстимо и братство наших народа, да кроз борбу са тешкоћама ојачамо Народни фронт, да учврстимо савез радника и сељака — ту политичку основу наше боље будућности.

Поводом међуградске конференције, која је помогла да боље организујемо такмичење и која нам даје нов полет за такмичење, потребно је да преко свих организација Народних фронта појачамо наш рад на такмичењу, да претресемо своје обавезе и резултате сваког радног колектива у току јуна и кренемо новом снагом на испуњење својих обавеза, које све заједно чине нашу градску обавезу. Велики и најразнов-

сници су задаци и могућности пред нама. Зависи од рада сваког нашег активисте, од снага љажљивости, од способности свих наших организација какве ћемо резултате постићи.

У подизању производње, које је се одвија преко синдиката, постигли смо у првојугојском такмичењу озбиљне резултате. Први резултати у јуну исто тако су значајни, али нису обухватили сва предузећа, све раднике и намештенике, нису још свуда одређене норме, није свуда извршена ревизија норми, није свуда подигнута радна дисциплина и елан у току осмочасовног радног времена, није се још у свим предузећима озбиљно побољшао квалитет и смањили отпади, још увек је врло слаба евиденција. Треба мобилисати све снаге радничке класе Београда на отклањању горњих слабости у овом међуградском такмичењу.

У уређењу града исто тако значајни су јунски резултати, али још увек недовољни. Учествовало је преко 27.000 грађана и дало 250.000 радних часова. Сада најтежи радови отпадају јер се изводе плаћеном и стручном радном снагом али у Београду има хиљаде мањих радова у уређењу града, који редовним плаћеним радом не би могли бити извршени ни за две године а кроз остварење обавеза Народних фронта можемо учинити наш град лепшим и удобнијим за живот. У овом послу највише је потребно самоничијативе свих наших рејонских и уличних организација, свих синдикатских подружница за изглед њихових предузећа и установа као и простора око предузећа. Исто тако нужно је много шире ангажовање за чување оног што је већ постигнуто, а што се често несавесношћу појединаца поново руши и уништава.

У помагању народним одборима потребно је учврстити савете грађана при појединим службама, преко којих ће моћи најбоље и плански да се одвија помоћ народно-фронтских организација у савлађивању разноврсних и многобројних задатака народних одбора. С друге стране, ако ти савети буду живели, преко њих моћи ће народни одбори путем здраве критике добити најбољу помоћ у свом бољем унапређењу организовању и функционисању. Много више него досада наше фронтске организације преко својих претставника на конференцијама са извршним народним одборима рејона и Извршним народним одбором Београда, на саборима грађана, учешћем у саветима по разним службама,

Кућа и липа у Белој Цркви под којом је одржан први народни збор у устанку 7 јула 1941 године

(Наставак са прве стране)

савесним учешћем у свим тим облицима помагања власти, треба да учествују и у решавању проблема, који стоје пред народним одборима, у здравој критици свих нездравих појава слабости, недостатака и алчкости, који су се прилично уврежили у функционисању наших народних одбора. Нека наше фронтовске организације помогну у савладавању бирократизма наших народних одбора у граду. Наше фронтовске организације треба много више да развију савесност на овом пољу као и у појединим акцијама (попис станова, социјално угрожених грађана, војних обвезника, скупљање отпадака, хартије, текстила итд.), спровођење у живот наредба и одлука народних власти, које регулишу живот у граду као што су о чистоћи, чувању зеленила, продаји млека и других намирница, држању стоке итд.

Само уз најживљу помоћ народно-фронтовских организација могуће је спровести све мере власти у живот и још више побољшати организацију и функционисање наших народних одбора.

У акцији за помоћ селу потребна је много јача активност и залагање. Београд је први почео ову акцију како у помагању села радним екипама, тако исто и скупљањем књига и претплата на листове за села и постигао дивне резултате на пољу учвршћења савеза радника и сељака. Данас је ова акција обухватила скоро целу земљу, али јунски резултати Београда су минимални према могућностима и према резултатима у прошлим месецима. Наша је обавеза стварати 60 сталних радних екипа и бар 200 одлазак на село до краја године. У јуну смо постигли свега 22 одласка на село. Досада ове екипе финансирао је углавном Народни фронт Београдског округа, у даљем такмичењу и ова обавеза пада на Београд — а то је до краја године око 800.000 динара. Затим, нужно је да отклонимо све слабости радних екипа а нарочито у њиховом непотребном оптерећивању са учесницима који не учествују непосредно у раду.

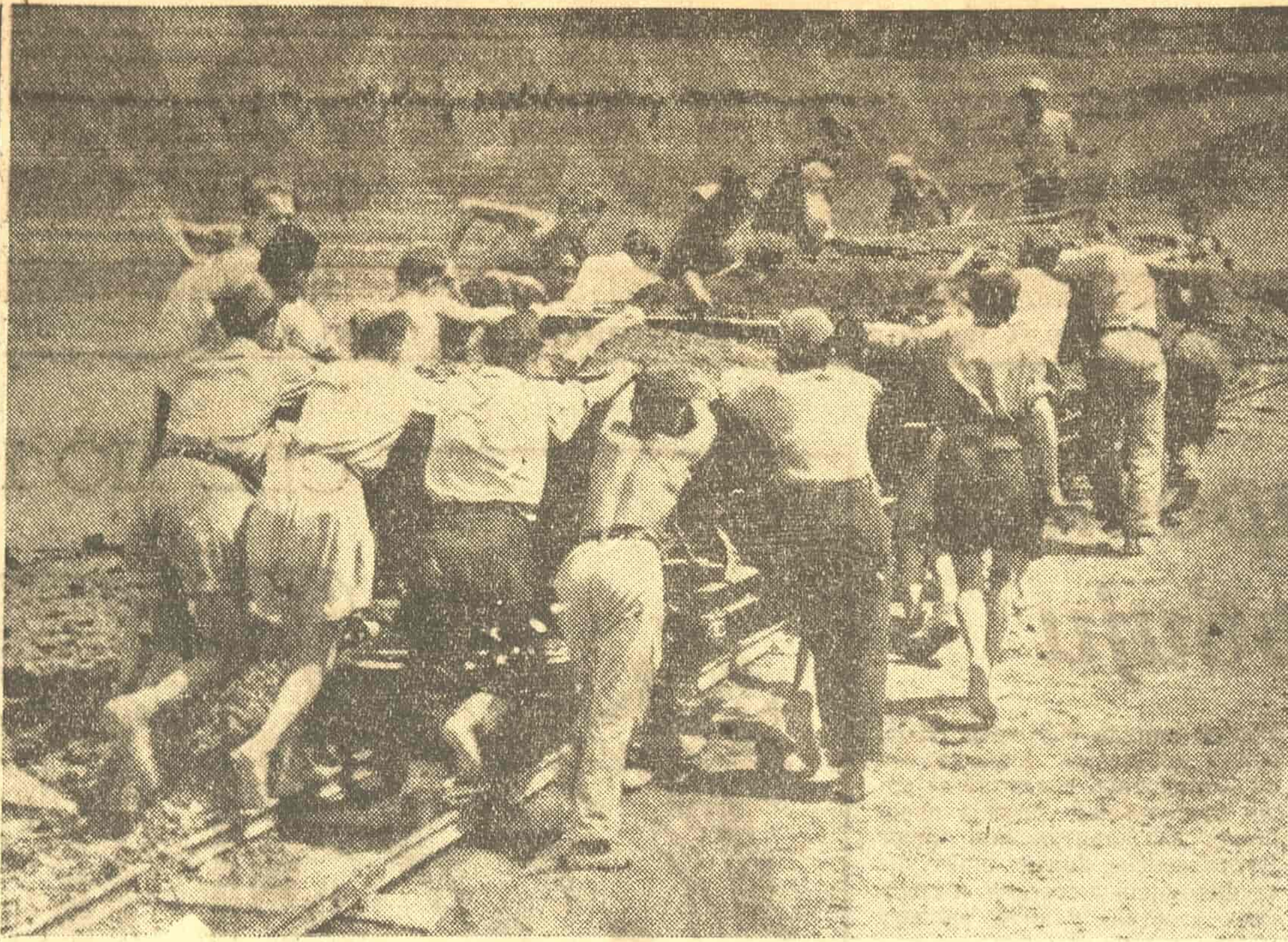
Упоредо са радним екипама много више него досада учинити на прикупљању књига и претплата за село развијајући упоредо и нови вид повезивања са селом — дописивање наших организација са сеоским организацијама коју акцију је Загреб успешно развио. У акцији за помоћ селу нарочито узети села Београдског и Панчевачког округа, Срема и села ближњих срезова других округа.

У културно-просветном раду испунити све досадашње обавезе са нарочитом пажњом на квалитет и стварни ефекат културно-просветног рада на културном подизању грађана Београда.

Да би сви ови наши радови и активност ушли у крајњи резултат међуградског такмичења, нужно је да много већу пажњу посветимо евиденцији и то тачној и објективној евиденцији. А то је сад могуће с обзиром да је евиденција организована од градског такмичарског одбора преко секције за евиденцију само је нужно да уложимо максимум напора у свим нашим организацијама у испуњавању задатака које дају секције за евиденцију.

Поводом међуградске конференције наше народно-фронтовске организације врше преглед јунских резултата и даљих обавеза. На овим састанцима и конференцијама нужно је увек истаћи и политички значај нашег међуградског такмичења, тако да би сви учесници у такмичењу имали на уму да организације Народног фронта Загреба, Љубљане, Скопља и Сарајева будно прате наше резултате и улажу максимум напора да нас претстигну — да буду први. Исто тако и ми треба да пратимо најживље њихове резултате и искуства и да се потрудимо да однесемо заставу победника у великом седмомесечном такмичењу градова наших република.

Д. РАДОСАВЉЕВИЋ
секретар одбора
Народног фронта
Београда

Омладинске бригаде на изградњи пруге Брчко—Бановићи

„УРА! ЗА ПРУГУ И БОЉИ ЖИВОТ НАШИХ НАРОДА“

Београдске бригаде стигле су на Омладинску пругу

(Репортажа са пута од Београда до Буковића)

Буковиће, 4 јула
Јелица Миловановић, ученица Женске учитељске школе, пошла је 1941 године да брани своју земљу од најезде фашиста. Јуришала је на непријатељске бункере, борила се прса у прса са Немцима, крстарила кроз врелети и говорила народу, отварала му очи и звала га у борбу против окупатора. Мала ученица имала је велико и храбро срце. Борећи се за истину и права свих народа, пала је као херој. Али Јелица Миловановић није била заборављена. Њени преживели другови, који су дочекали ослобођење, наставили су дело за остварење идеала за које се Јелица борила. Борбу коју је она започела наставила се, само што је она у њу ушла с пушком у руци, а њени другови из прве и друге београдске мешовите учитељске школе настављају је са књигом и пијуком.

Пета омладинска бригада носи име „Јелица Миловановић“. Синоћ, пре но што је бригада са других шест београдских бригада кренула на пругу Брчко—Бановићи, улицама Београда разлегала се песма. Другови Јелице Миловановић кренули су у борбу... Она је са њима, она је у њиховим срцима, и мишицама.

Поносно су подигнута чела омладинаца док ступају у строју на перон железничке станице. Жене и мајке Београда дошле су да испрате своју децу. Претставници АФЖ-а Трећег региона донели су пуне корпе понуда својој деци. Јелица Миловановић има своју бригаду, али она није само њена, она је и своја — народна, а народ уме да поштује оно што има.

Када је са перона лепршала последња марама мајке, сестара или друга, пробијајући се у помрчини, цела композиција препуна омладинаца орила се од снажне песме.

Савски железнички мост. Многи омладинац је дао свој завет да би била подигнута његова конструкција. Другови омладинци поздрав мосту... И он је дело наших руку.

Земунска железничка станица препуна је омладинаца који су дошли да испрате своје другове.

— Поздрав херојској омладини Београда.

— Напред на пругу, одговарају Београђани.

Седам београдских бригада — седам имена првоборца... Богдан Валешевић, Едо Давича, Божа Стаменковић, Јелица Миловановић, Брачо Бијелић, Дара Павловић, Јосип Штурле...

Било их је седам. Данас их је 1670. Ово је плод.

Дубоки алт омладинки пева уз пратњу снажних гласова чланова бригаде о омладинским колективима и радним офанзивама.

Ноћ је. Воз јури према Броду. Песма омладинаца расипа се из воза по уснулим пољима.

Ноћ је проведена уз песму. Јутро нас је изненадило: „Шта, зар тако брзо?“ У Винковцима се срећу радне бригаде Загреба и Београда, и загребачка омладина иде да гради пругу.

— Ура за другове из Београда.

— Ура за другове из Загреба.

— Јутро... Промичу пожњевена поља и зелени кукурузи.

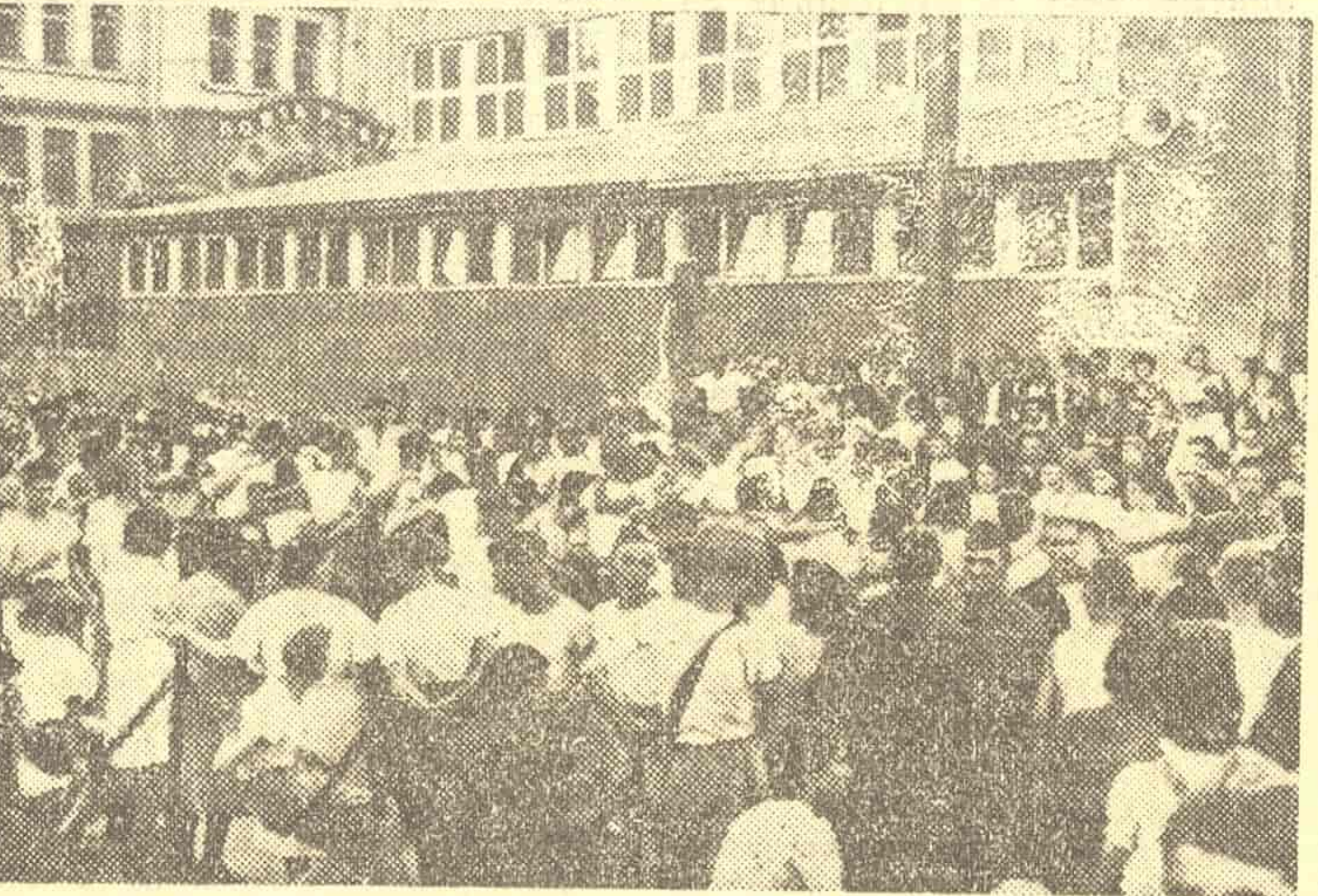
Славонски Брод... Рушевине, упропашћени домови и фабрике.

— Полако, док саградимо пругу, обновимо и ово, кажу омладинци.

Поздрављају нас с поља косачи, жене у димијама или дугим белим кошуљама, воденичар пред брдском воденицом, махањем рукама... Поздрављају омладинцима — градитељима.

Дервента, Тузла, Буковић. Бригаде су стигле. Одмор и здрав сан у свежој босанској ноћи. Рано су устали омладинци. Логорске ватре су погашене. Команданти бригаде постројили су своју момчад. Јутарња гимнастика, а затим се чита дневна заповест. Бригаде из Београда данас полазе из Буковића, на своја ралишта. Распоред је готов: прва бригада Добриње, друга у Мрамор, трећа у Добриње, пета у Јепунице, седма у Кисељак, осма у Биштарци у десету у Жигинце. Сутра ће радне бригаде Београда бити на грађни треће секције пруге. Сутра ће 1670 пари руку бити више на омладинској прузи. Сутра ће се 1670 пијука јаче забосту у тврду земљу. Јелица Миловановић и њених шест другова, чија имена носе београдске радне бригаде, биће осушењени... 1670 пари руку подићи ће им споменик већи, бољи и кориснији од свих мраморних плоча: пругу; пругу оном народу за чију су се права борили Јелица и њени другови. Пругу и бољи живот радном народу.

Б. ВУЧКОВИЋ

Пред полазак воза омладина игра коло

Могу ли београдски хотели да задовоље потребе путника

У здравим и чистим хотелима путници треба да нађу пријатно одмориште

Не постоји велика разлика у броју хотела који су радили пре рата и данашњег стања. Непрестаним обнављањем и организовањем запустелих хотела, постигнути су прилични успеси. На овај начин омогућило се путницима који стижу у Београд да могу наћи пријатно одмориште. У Београду има сада једанаест хотела, четири коначишта и деветнаест гостионица са собама за преноћиште. У свему има 857 соба са 1333 постеље. Овај број задовољава нормалне посете граду, сем у време конгреса или свечаности, када су сви хотели препуни путника. Тада се сви људи не могу сместити.

Има хотела који се не користе пуним капацитетом или се пропушта да се узму у рад. Такав је случај са хотелом „Стари Балкан“, који има 14 соба које су претворене у приватне станове. Исти такав случај је и са хотелом „Вилзон“, а хотел „Српска круна“ претворен је у библиотеку. Затим, има примера да извесни хотели још нису реновирани у потпуности ма да постоје већ одавно могућности кредитовања. Хотели „Маринковић“, „Ројал“ и „Солун“ тек ће се сада у потпуности обновити. Теме ће се добити око сто нових постеља. Ово обнављање могло је бити и раније јер су

прилике за обнављање хотела увелико биле сазреле. Снабдевање хотела нормално се обавља тако да су данас сви хотели, који су у раду, оскрбљени крветским вешом и покривачима.

Да би се олакшало путницима, а уједно да би се правилно одредило пословање хотела, сви хотели су подељени на четири класе, и то према својим уређајима, квалитету и пословању особља. У прву класу спада „Мајстик“, „Москва“, „Касина“, „Балкан“ и „Бристол“. Код њих се цене крећу између 80—100 динара, 60 и 80. У другу класу спадају „Асторија“, „Занатски дом“, „Сплендид“, „Унион“ и „Праг“ са ценама од 60—85 динара. Хотели „Београд“, „Ко-оп“, „Ројал“, „Пошта“ и „Србија“ рачунају се у трећу класу и њихова цена је од 50—65 динара. У четврту класу спадају коначишта и постеље по гостионицама са ценом од 25—40 динара. Сви хотели приступачни су сваком путнику.

У већини хотела, па и оних прворазредних, чистоћи се још не поклања довољно пажње. Надлежни органи требало би о томе да поведу више рачуна, како би пословни људи и странци у нашим хотелима нашли пријатно одмориште.

Учешће у такмичењу питање је части

Закључци међуградске конференције Народног фронта

На последњој седници Извршног одбора Народног фронта Београда са претставницима свих организација, одржао је реферат о међуградској конференцији и нашим задацима Марко Никезић, члан Извршног одбора Народног фронта Београда, чије главне тачке доносимо у овом приказу.

Концем месеца маја заказан је наставак првомајског такмичења а 26 маја Градски одбор Народног фронта Београда, на широјој конференцији активиста Народног фронта Београда позвао је на такмичење остале градове народних република. По пријему извештаја, да се такмичење прихвата од свих главних градова, сем Цетиња, сазвана је за 30 јуни Међуградска радна конференција.

Конференција је одржана 30 јуна по подне, у сали Извршног народног одбора, од 15 до 20 часова. На њој је узео учешћа, поред претставника Београда и 4 делегата из Загреба, 5 делегата из Љубљане, 5 из Скопља и 2 из Сарајева.

Одржана конференција имала је претежно радни карактер. На њој су изнети извештаји такмичарског залагања по свим главним градовима народних република у току јуна месеца, као и планови за наставак такмичења. У рефератима претставника свих градова као и у дискусији изнета су искуства и дати конкретни предлози за технику даљег такмичења као и одређивање победника.

Пре свега, ова међуградска конференција даће нов помет такмичењу, не само у Београду, већ и у свим градовима народних република. Измене искуства користити за даље такмичење, а политика братства наших народа овом конференцијом добила је још један значајан прилог. Осим тога, путем реферата и дискусије, изнесено је деловање Фронта и свих његових саставних организација по свим главним градовима, чији су претставници били на конференцији.

Сутра дан по овој широј конференцији одржана је конференција петорице претставника градова. Она се позабавила предлозима и сугестијама датим на конференцији од 30 јуна, као и изнетим плановима и донела конкретне закључке за даље међуградско такмичење.

ОЦЕНА ТАКМИЧЕЊА

Ово такмичење специфично је по томе што обухвата скоро све гране рада: све врсте фронтовске активности, и што у њима окупља и сједињује све масовне организације. То је потпуно разумљиво, јер, када се поставља фронтовско такмичење, ниједна народна организација не може изостати, с обзиром да су све у оквиру Фронта. Учешћем свих организација учврстиће се јединство свих организација у оквиру Фронта, а путем овог политичког јединства ојачаће фронт и политички и организационо.

ПЛАН

Путем дискусије дошло се до закључка да се досадашњи план може сматрати као главни план и као почетни план, а да ће бити потребно да се у њему врше измене и допуне, савсим еластично, већ према проблемима и задацима, које ће имати да решава Народни фронт сваког града до краја године.

Што се тиче упоређивања резултата, дошло се до закључка да се поређење врши у погледу читавог рада фронтовских организација, узимајући у об-

УТВРЂИВАЊЕ ГРАДА — ПОБЕДНИКА

За утврђивање града — победника одређена је комисија од 6 чланова, тј., по један члан из сваког главног града, а оцењивање крајње резултате половином јануара. Комисија ће добити писмене извештаје свих градова и узимајући у обзир сву разноврсност услова, оцениће који је град највише напора уложио и постигао најбоље резултате у такмичењу. Комисија ће моћи само једногласно да одреди који је град победник. Он ће примити заставу, коју ће припремити Народни фронт Београда, као иницијатор такмичења.

Да би се још једанпут изманила сва искуства у току такмичења одржаће се у септембру још једна међуградска конференција у Загребу.

Ова искуства, до којих се буде долазило у једном граду, слаће, се у виду извештаја у друге градове, како би се искуства мењала и такмичење дошло до потпунији обим и облик. Поред тога, размешиваће се редовни месечни извештаји, а исто тако и локална штампа, која прати такмичење. Подвучено је да се стечена искуства у току такмичења пренесе и на друге градове а не да се љубомерно чувају.

Установљено је да главни и основни план буде пет основних тачака такмичења, које је предложио Градски одбор Фронта Београда на својој конференцији од 26 маја. Те тачке су: производња, уређење града, помоћ Народног фронта у организацији и функционисању народних власти, затим културно просветни рад и помоћ селу. Све ће се сажети у оквир ових пет тачака, а сваки град има већ свој план, који може употпуњавати, али само у оквиру основних пет тачака. Исто тако подвучено је да је важно да сваки град организује што бољу евиденцију, јер ће Комисија узимати само оне крајње резултате, који буду тачно евидентирани и изнети у крајњем писменом извештају. Решено је да ће се узимати у обзир само радови и резултати које је Народни фронт са својим организацијама постигао, а не и резултати преко народних одбора, који су везани за финансијска средства.

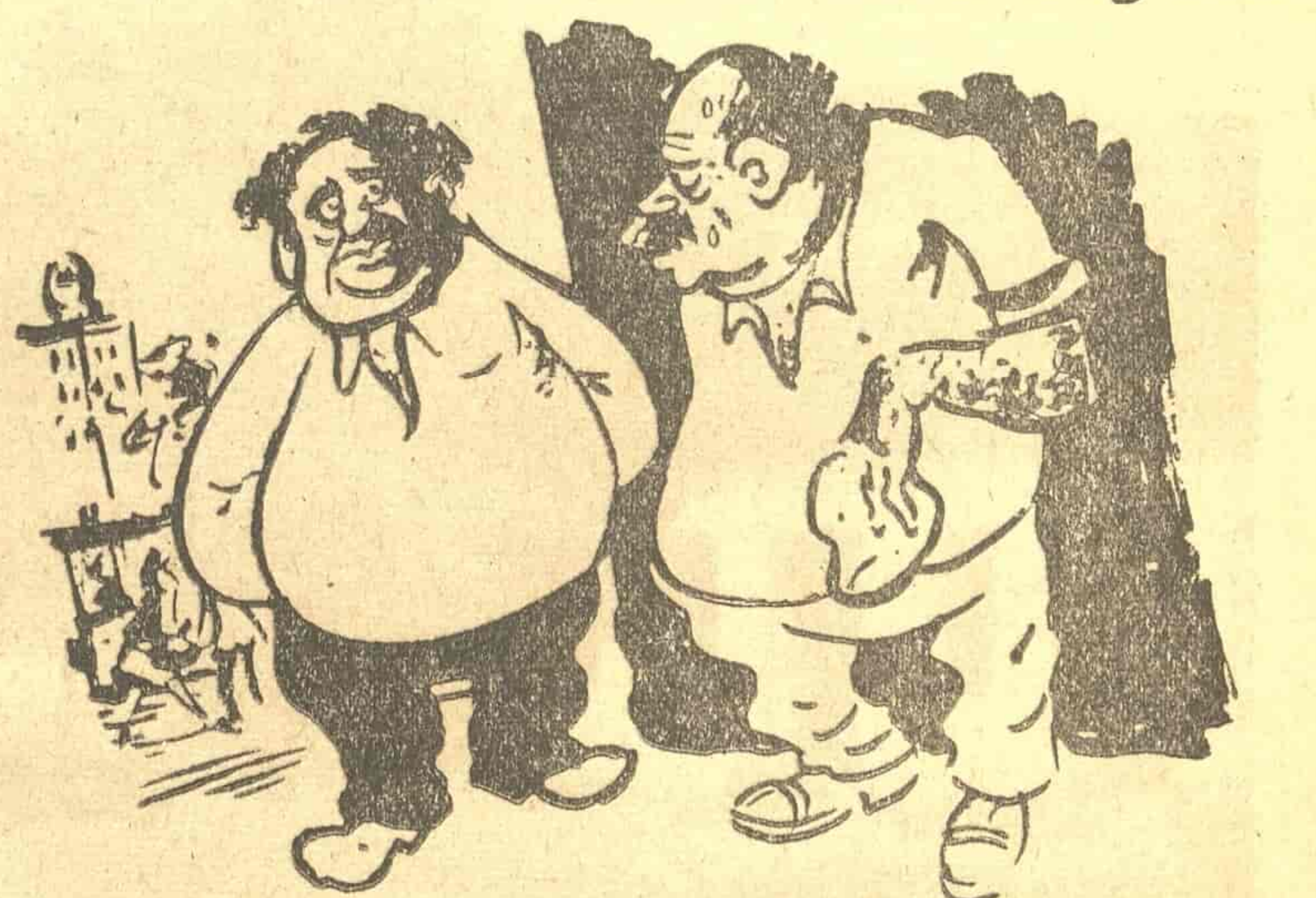
УЧЕШЋЕ У ТАКМИЧЕЊУ, ПИТАЊЕ ЈЕ ЧАСТИ

После ове међуградске конференције такмичење је постављено најозбиљније. Претставници главних градова, који су узели учешћа на конференцији, пренеће на своје конференције закључке са обеју конференција у Београду. Од тога момента у Београду и у осталим градовима такмичење треба да пође пуним темпом. Учешће у такмичењу питање је части, јер су задаци који су постављени од животне важности по градове и њихов напредак.

Не треба нико од грађана, нико од жена, нико од омладине, пионира да изостане из овог такмичења. Зато руководиоци такмичења, преко синдиката, АФЖ и народне омладине на рејонима, насељима и улицама, и сви активисти Народног фронта треба најшире да образложе позитивне разлоге за учешће у такмичењу и да подвучу значај учешћа као питање части сваког грађанина и да одмах најактивније порадом остварењу својих планова израђених за међуградско такмичење.

Ј. Л.

Њихове муке

— Како подносиш ову вршину?
— То би још ишло али ме онај претрес у Топчидеру дупло презнојава.

НАШИ ЈАВНИ РАДНИЦИ О СУЂЕЊУ У ТОПЧИДЕРУ

„Овај процес је и оних најзатупанијим разоткрио до очигледности сву грудеж и неспособност старе Југославије; на процесу се испољила свеопшта интелектуална незрелост људи, који су уображавали да им је додељена мисија, да буду вође народне; на процесу су могли увидети, колико су ти људи патолошки крвожедни и до које безграничне мере иде њихово издајство народа и државе.“

Чињенице су поразне за целу ту банду малоумника, реакционарних политичара и злочника почев од Петра, па преко Слободана и Драже, до разних Калабића, Остојића, Станишића. Сваком поштеном човеку се дигне коса на глави од ужаса, слушајући за покоље Дражних четника над својим рођеним народом, над нејаким женама, старцима и децом — и то у име краља и с вером у бога.

На суду је утврђено, непобитним чињеницама, да су ти изроди сарађивали са Немцима, Италијанима, Мађарима, недићевцима, љотићевцима, усташама, са католичком црквом и свим реакционарима света противу сопственога народа, кога су уништавали у правом смислу огњем и мачем. Данас је то одвратна и гадна стварност, а у будућности преносиће се с колена на колени као тешко проклетство на људе који су издали домовину и клали нејаким народом...“

Стеван ЈАКОВЉЕВИЋ

Из оптужнице као и из самог досадашњег тока процеса ми знамо за шта, за која конкретна дела се сваком поједином од оптужених суди.

Схваћени као и целина пак, и историски посматрани, оптужени претстављају мање више све оно што је тргало Југославију од њеног првог постанка 1918 године па све до априла 1941 и што је током све те двадесет и три године мучило, разлазило, давило наше народе.

Од необзирљивости и неспособности, преко тиграња судбинског народа, крвничког гажења најосновнијих народних интереса и права, лажног патриотизма званог национализмом и бесомучне пљачке народне имовине, па све до најтежих злочина, до велеиздаје и до крвољачног истребљења истинских народних пријатеља и бораца, па чак и самог недужног становништва, — све се то налази на оптужничкој клупи у Топчидеру.

На оптужничкој клупи је у ствари стара Југославија са свима својим историским гресима, који су неминовно довели до априла 1941 г. до срамног војничког и политичког краха државе и до нечуvene четворогодишње трагедије свих наших народа, трагедије, у којој не само да ти греси нису престали, него су се напротив у поступцима оптужених разбеснели до неслућених облика и облима, и самим тим знатно, потенцијално надчовечанске мукe и жртве наших народа за време окупације.

Наша народи јасно су изрекли своју пресуду над тим гресима. Према томе Суд у Топчидеру, као народни суд, има јасан и обавезан путоказ за изрицање своје пресуде у овоме процесу.

Светислав МАРОДИЋ

Свакодневно се пред Војним већем Врховног суда ФНРЈ прелиставају злочиначки записи које су крвљу народа исписали највећи издајници у нашој историји. Хиљаде људи прошле су кроз судницу, милиони прате ток суђења преко радија и читају сваку вест у дневним листовима. Читав народ напрегнуто пажњом прати све што се пред судом одиграва. Наши људи су осетили сву свирепост заповести „чистите“, „ликвидирајте“ и „уништавајте“. Зато се сваки родољуб осећа као тужилац, зато сваки поштен човек изражава задовољство што су пред судом стали злочинци и што пред мачем истинске народне правде стоје притешњени обилим оптужног материјала и доказа које изнесе сведоци њихових недела.

Поред речи проклетства које изговарају уцељене мајке, поред доказа које изнесе људи из свих крајева Југославије, остаје још много неизречених оптужби, много утисака који прожимају сваког човека посебно. Културни и јавни радници Београда, претставници народа, дали су изјаве о овом суђењу:

Кирило САВИЋ
*
Злочиначки рад Драже Михаиловића и његових четника добро ми је био познат од самог почетка, па према томе, у овом процесу није било за мене изненађења. Једино изненађење претставља његово кукавичко држање пред народним властима, и покушаји да по сваку цену свали сву кривницу на своје бандите.

Дарослава ВЈИРОВИЋ, вајар
*
Кривични процес против оптуженог Драже Михаиловића и осталих пружа утисак објективне стрављивости у начину руковођења процесним извешањем и у магистралном извођењу оптужених доказа. Ни у једном досад познатом и сличном политичко-кривичном процесу, није оптужба располагала толиким сребреним оптужним оригиналним документима као у овоме, тако да је одбрана услед тога према поједицима готова парализована. Оптужба је повезала и хетерогене кривичне елементе таквим доказним материјалом да намесе утисак о заједничкој колорацији свих оптужених. Али, ако се из оптужног материјала издвоје посебне кривичне одговорности појединих оптужених као и оних који се још не налазе пред судом, може се тачно утврдити, где се завршава једна идеологија, а где почиње злочин.

Душан МИЉКОВИЋ, адвокат
*
Пре неколико дана хроничар московске централне радио-станице, говорећи о процесу против издајника и ратних злочинаца на челу са Дражом Михаиловићем, рекао је да је Дража Михаиловић квислинг који се од других квислинга разликује само изванредном крвавошћу својих злочина и одвратном препреденошћу свога издајства. И заиста, процес потпуно разголићује једнога од најодвратнијих издајника и једнога од најкрвољачнијих ратних злочинаца прошлог рата у лицу Драже Михаиловића.

За наше народе није било ту никаквих открића. Они су Дражу Михаиловића, његово издајство и његове злочине на своје рођеном телу одавно крваво остали.

Овај процес ће коначно отворити очи овијма које су у иностранству скупом пропагандом лагали и заваравали издајници равни Дражи Михаиловићу, као што су Слободан Јовановић, Милан Гавриловић или Фотић. Силно злато наших народа су они потрошили да увере британске и америчке масе да квислинг Дража није ништа мање него „див-јунак“, „Робин Худ“. Од тих преварених многи су већ сазнали праву истину, а овај процес ће уверити и преостали мали број сумњалица, стављајући непобитним документима и сведочанствима у пуну светлост издајничку и злочиначку буру лондонског министра војске и његове владе, као и, са њим тесно повезане, Недичеве владе.

О томе су документи многобројни. Државна комисија је у својој књизи „Документа о издајству Драже Михаиловића“ објавила хиљаду докумената који су опртали његовим сопственим потписима и делима лик Драже Михаиловића, издајника и злочинца. Државна комисија је предала суду још 4000 прикупљених докумената, а и сам суд их је прикупио огроман број. Поред тога и сам народ је тражио да масовно сведочи о издајству и злочинима овога изрода.

Пред исцрпном и непобитном документацијом Дража Михаиловић је капитулирао, признао је своје издајство и признао своје црне кољачке тројке, и признао крваве своје „летеће одреде“ који су дустојички нашу земљу и убијали и децу у колевама оних који су се борили противу фашистичких завојевача, а за слободу свога народа. Овај процес је скинуо маску са лица Драже Михаиловића и показао га у правој његовој боји сарадника са непријатељем, издајника свога народа и тешког ратног злочинца. Процес ће остати историски тиме што је коначно расветлио једну од најкрвавијих и најодвратнијих лажи нашег доба и што је пресудно једном од најтежих злочина који су почињени од окупатора и њихових помагача над нашим народима последњег рата.

Др Душан НЕДЕЉКОВИЋ
*
Тешко и мучно осећање обузима човека већ при самоме читању новинарских извештаја са Топчидерског процеса. А тек при слушању крај радија или кад се изађе напоље на се и слуша и гледа! Али, на колико је тешко и мучно, морамо се савладати, морамо и читати и слушати и гледати. Тешка је и мучна та наша домаћа истина. Тешка је и мучна та беда, та мизерија, тај недостатак сваке трагике коју одаје, иначе, и

ситна зверка, ухваћена у ступицу.

Приликом суочавања оптуженога шефа са његовим сарадницима, један је писац поред мене шапнуо својом другу: „— А, сећаш ли се како је одговарао маршал Неј? Како је све на себе примио?“

Сташи, друже списатељу! Ниси морао побећи у француску оспеју. Сети се српских митова и људи, и недавних доживљаја. Имали смо ми, — жалост, таква је судбина дуго подјармљиваних народа! — вада разних пребега, мекшица, преварица, потурица, издајника, али и ти су већном умели проксити и богу и народу. А ово овде? Сигурно, ни сами нису веровали у исправност, у спасоносност оне „своје мисије“ која им је „озго“ поверена. Зато, иако су се заогртали светосавским српством, огромна већина српског народа није им прилазила ни у данима најкрвавијег усташког покоља. Сад се коначно види: откуда су могли мале, голе, босе народно-ослободилачке јединице по Србији да растурују читаве корпуре четника и зелене страже.

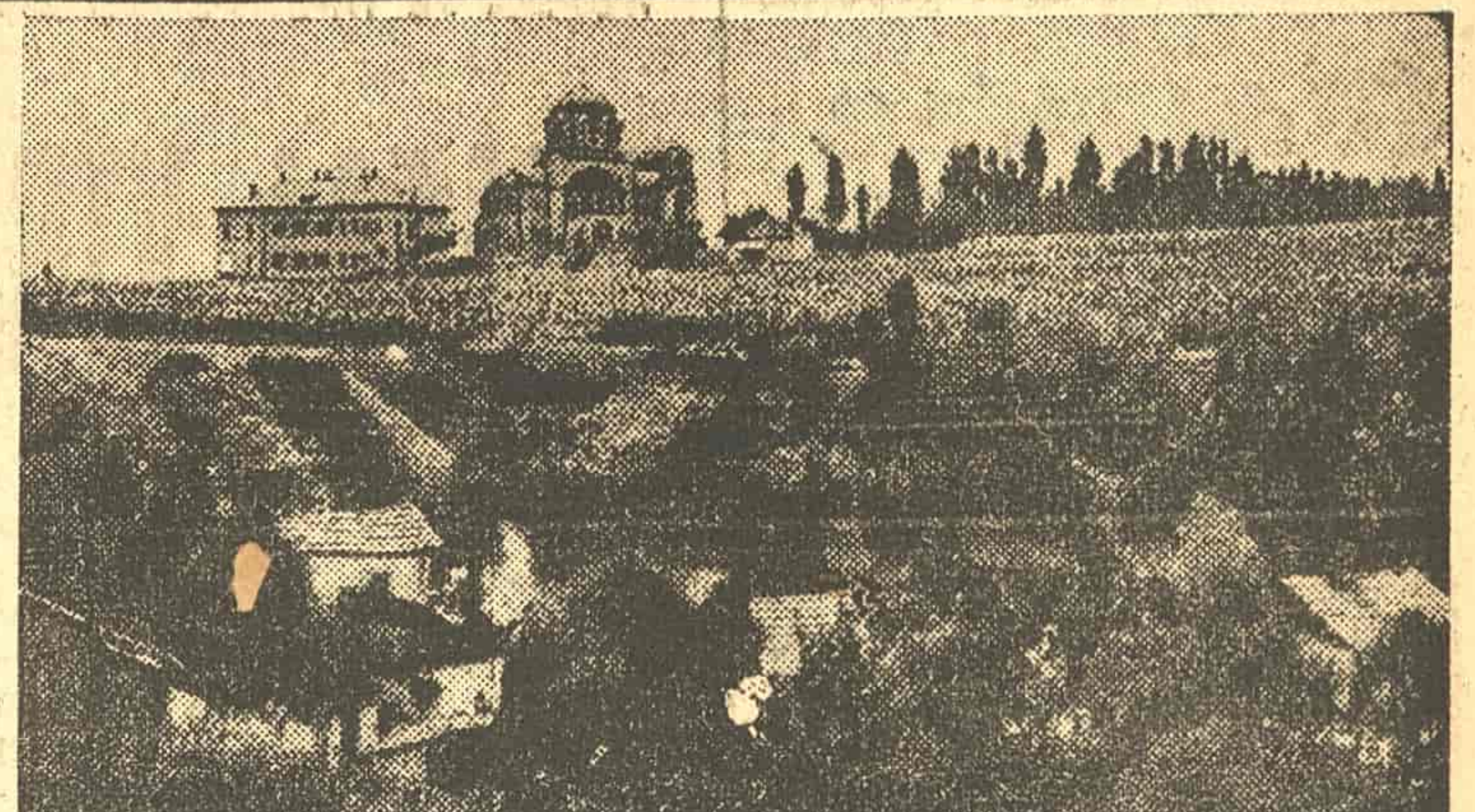
Тешак је и мучан тај невесели јад; то неверовање народних нагонима а веровање сплеткама белосветских пустолова; ти искази недокланних, те колевке, не млекомо већ крвљу попрекане.

Тешко је и мучно све то, јер, посматрао га као нешто изузетно, ограничено, изрођено, како било, ипак, и то смо све још увек ми, и то је један део нашег српског народног тела; као што су и усташе један део хрватског народног тела. Тај отров у крви настао је, узаврео, у ропству, у вековном националном, економском и моралном ропству, и набујао је, као што то свугде бива, под условима неповољности за народни живот. Дакле, лечити га, излучити га из себе, моћи ћемо само тако, ако се самопреготорно обрачунамо, сваки лично, са својом савешћу, ако, са осећањем одговорности за све што се с народом догодило и догађа учинимо све да завладају, да се уврсте новиии услови за народни живот.

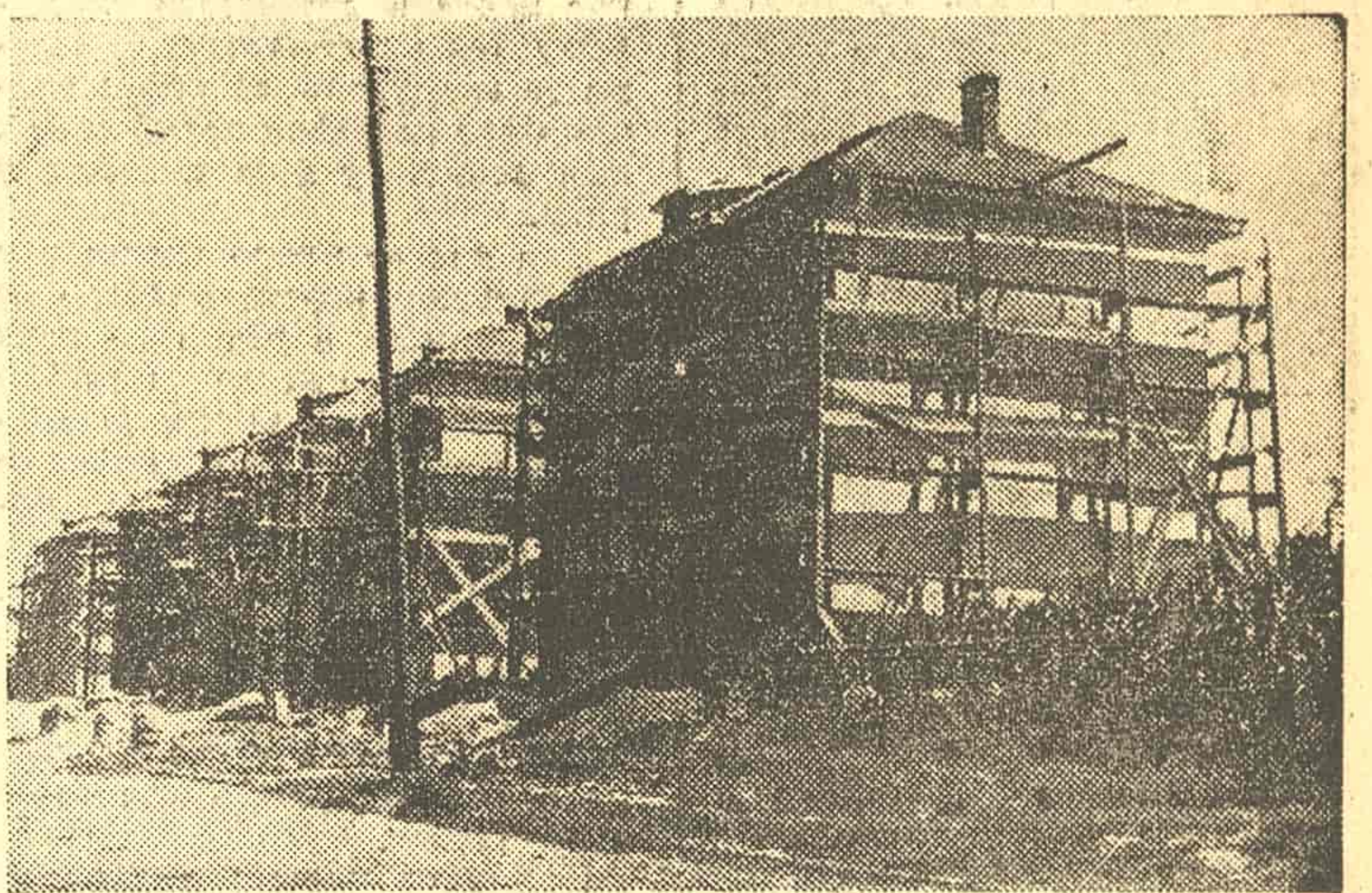
Вељко ПЕТРОВИЋ, књижевник
*
Из става који имају оптуженици пред судом јасно се види да они нису имали једну идеју која би их руководила, него су трчали од једног до другог домаћег и страног непријатеља, желећи само да сачувају своје личне позиције, а да народ остане у зависности од своје клике и својих налогодаваца.

Било је још људи који су се надали да ће се и овакав „вођа“ држати отвореније пред судом, јер Срби су научили да и кад изгубе битку остану достојанствени. Али српски народ није никад ни имао оваких „вођа“, према томе Дражино држање сасвим одговара његовим злочиначким делима. Српски народ је знао ко треба да му буде вођа и знао је под коју заставу треба да се стави. Зато данас кроз судницу у Топчидеру пролазе претставници свих наших народа и свих крајева који желе да своју заставу слободе одбране и да је предају с генерације на генерацију.

Петар ЛУБАРДА, сликар

На овом простору подићи ће се модерни станови

На Северном булевару довршавају се раднички станови

ЗА ЕФИКАСНИЈЕ РЕШАВАЊЕ СТАЊБЕНЕ КРИЗЕ

Зашто се одуговлачи са подизањем нових станбених просторија

Један од најтеже решљивих проблема Београда после ослобођења јесте станбени проблем. И баш због тога што је тај проблем тако крупан, сложен и осетљив — и настају тако чести приговори на рад станбених отсека и народних власти. Ти приговори су некада објективни, а некада нису.

Ми знамо да ће бити потребно улагати још великих напора да би се тај проблем решио. Али знамо да ће се решити тек онда кад се: прво, створи пута евиденција о расположивим станбеним просторијама и на основу ње изврши најправилнија расподела истих; друго, када се окове станбене просторије које су током окупације настрадале, и треће, када се енергично приступи изградњи нових станбених просторија.

За остварење свега овога нису довољни само напори Извршног народног одбора — нишће ће се проблем решити ако то остане само на ИНО-у. Ту је потребна активност свих државних установа и привредних предузећа.

Извршни народни одбор у току ове грађевинске сезоне оправихне 2500 станбених просторија својим сопственим средствима. Али, то није довољно. Потребно је, ИНО-у растерити тешког терета државне о смештају појединих државних установа и државних привредних предузећа, као и бриге о станбеним просторијама за њихове намештенике. Конкретно, поједина министарства требало би већ сада да приступе изградњи планова за зграде које ће подићи о свом трошку, а у којима би биле смештене пословне просторије и станови за намештенике. Тако би, рецимо, Индустија мотора у Раковци требало да приступи изградњи станова за своје раднике и намештенике. Министарство грађевина, саобраћаја, трговине и снабдевања, пољопривреде итд., за своја пословне просторије и намештенике. Када би се станбеном проблему тако приступило, онда би станбена криза врло брзо била решена. Ако би планови за такве зграде били израђени у току ове године, онда би остало да се установе и предузећа само обрате Извршном народном одбору, који би им одредио простор на коме ће се зграда подићи и одобрио планове за изградњу. Већ у току идуче грађевинске сезоне многе такве зграде могле би да се подижу и у истој сезони заврше.

Онда би огроман број станбених просторија, које се данас употребљавају за канцеларије — могао да се стави на расположење станбеним властима ради смештаја безстанара.

Оно што би Извршни народни одбор могао одмах да учини, поред сада већ похвалне активности на обнови општењених станбених просторија, то је да приступи подизању нових станбених просторија. Извршном народном одбору, како смо сазнали, стоје на расположењу повчани кредити за подизање нових станбених зграда. Располагајући материјалним средствима ИНО-а о-

брлатно Урбанисничком институту при Министарству грађевина Србије, да он одреди место и изрази планове за те зграде.

После месец и по дана тражења — пронађено је место за подизање станова. Према предвиђању Урбанисничког института, то би био простор изнад насеља Проклоп, на коме се сада налази млади шумањак. Место је заиста, идеално. Међутим, када је пронађено то тако дуго тражено место, установљено је да планови још нису ни започети. А нису започети зато што није постојало тело које треба да изради те планове. Онда је, на брзу руку, при Институту образована нека комисија за израду планова за подизање нових станбених зграда, којој ће, вероватно, опет бити потребно више од два месеца за израду планова.

За то време проћи ће ова грађевинска сезона, кредити ће остати неискоришћени, а безстанари ће и ове зиме остати без станова.

Да се то не би догодило потребно је да Извршни народни одбор како је то већ предложио министар финансија. Савезне владе друг Југович, одмах приступи изградњи нових станбених зграда на простору где су раније већ биле станбене зграде, а сада су рушевине, које се рашчишћавају, и према плановима са којима се већ располаже. Такође би било потребно приступити изградњи нових станбених зграда на Северном Булевару, где се сада завршавају станбене зграде које је почела да гради, пре окупације, бивша Београдска општина. И за те зграде већ постоје планови. Рапоред просторија према тим плановима није несавремен и неправичан, а и место је идеално за зграде оваког типа.

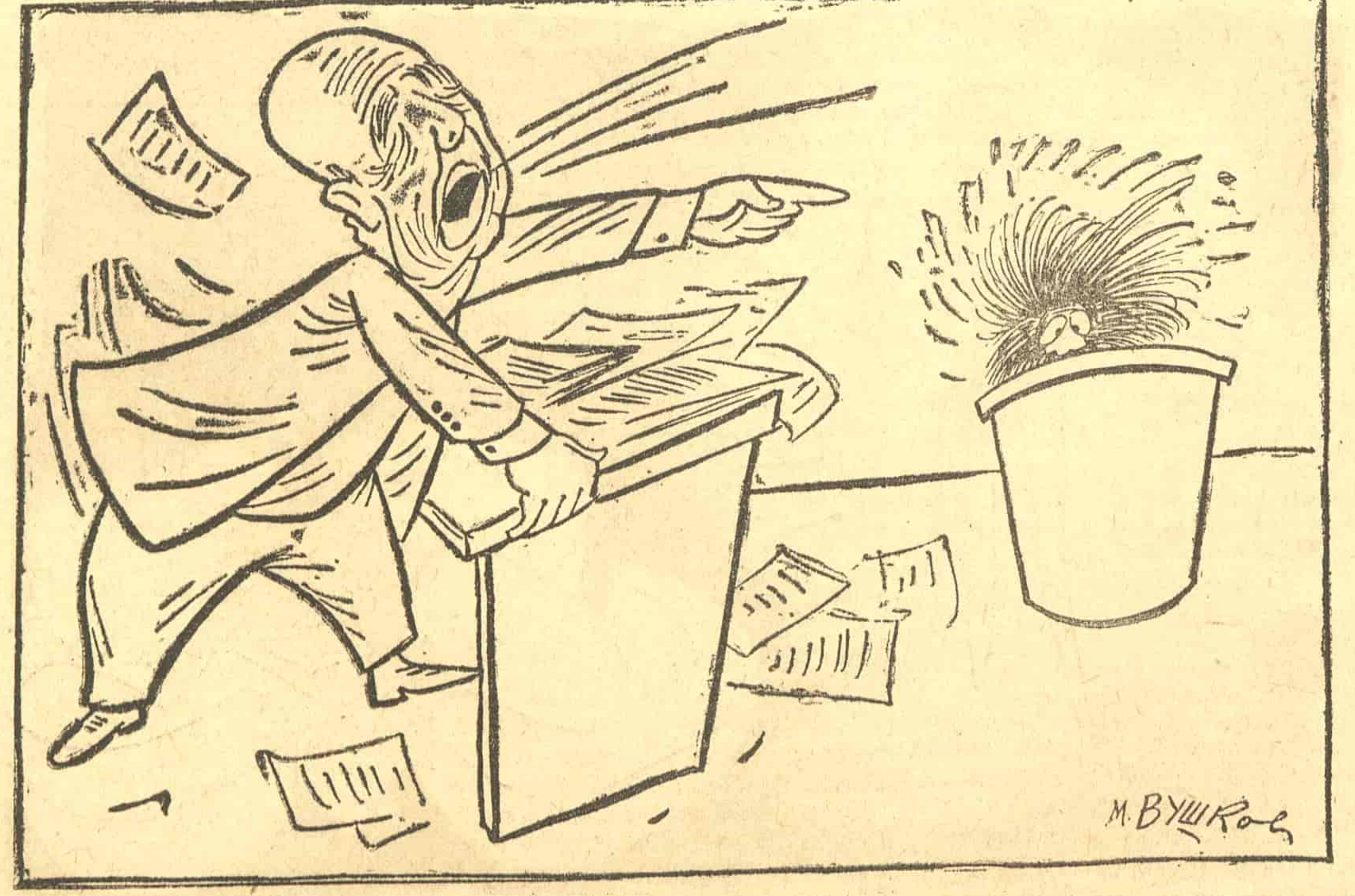
Свако одуговлачење по овоме питању било би неоправдано. Треба испоштити земљу, који је, најзад, постигнут у грађевинској делатности. И још више га појачати како би до јесени, уз максимално залагање техничких стручњака грађевинских радника и пуно искоришћење расположивих количина грађевинског материјала и новчаних средстава, добили низ нових станбених зграда, а оне би добро дошле преназасељеном Београду, који се из дана у дан све више шири и развија.

Ми од Извршног народног одбора очекујемо енергичне мере на остварење овога предлога, засада једино могуће и корисно, док се не створе могућности за подизање нових станбених зграда потпуно новог савременог типа на простору изнад Проклопа што ће вероватно доћи тек у идучој сезони. Ово је разумљиво ако се има у виду да се те зграде подижу ванста на једном од најлепших места Београда и да треба да буду најидеалније станбене просторије. Такође и од осталих државних установа и привредних предузећа очекујемо да приступе изградњи планова за своје пословне просторије и за смештај својих намештеника.

Д. БУДИМИРОВИЋ

Аргументација одбране

„Бесмислено је бити већи дражиновац од самог оптуженог Михаиловића.“

ЈОКСИМОВИЋ: — Да бих са успехом могао да браним свога клијента, молим суд да одложи суђење на четири године док и мени не израсте брада и коса!

20 Октобар
Бележница...

Травњаци без неге

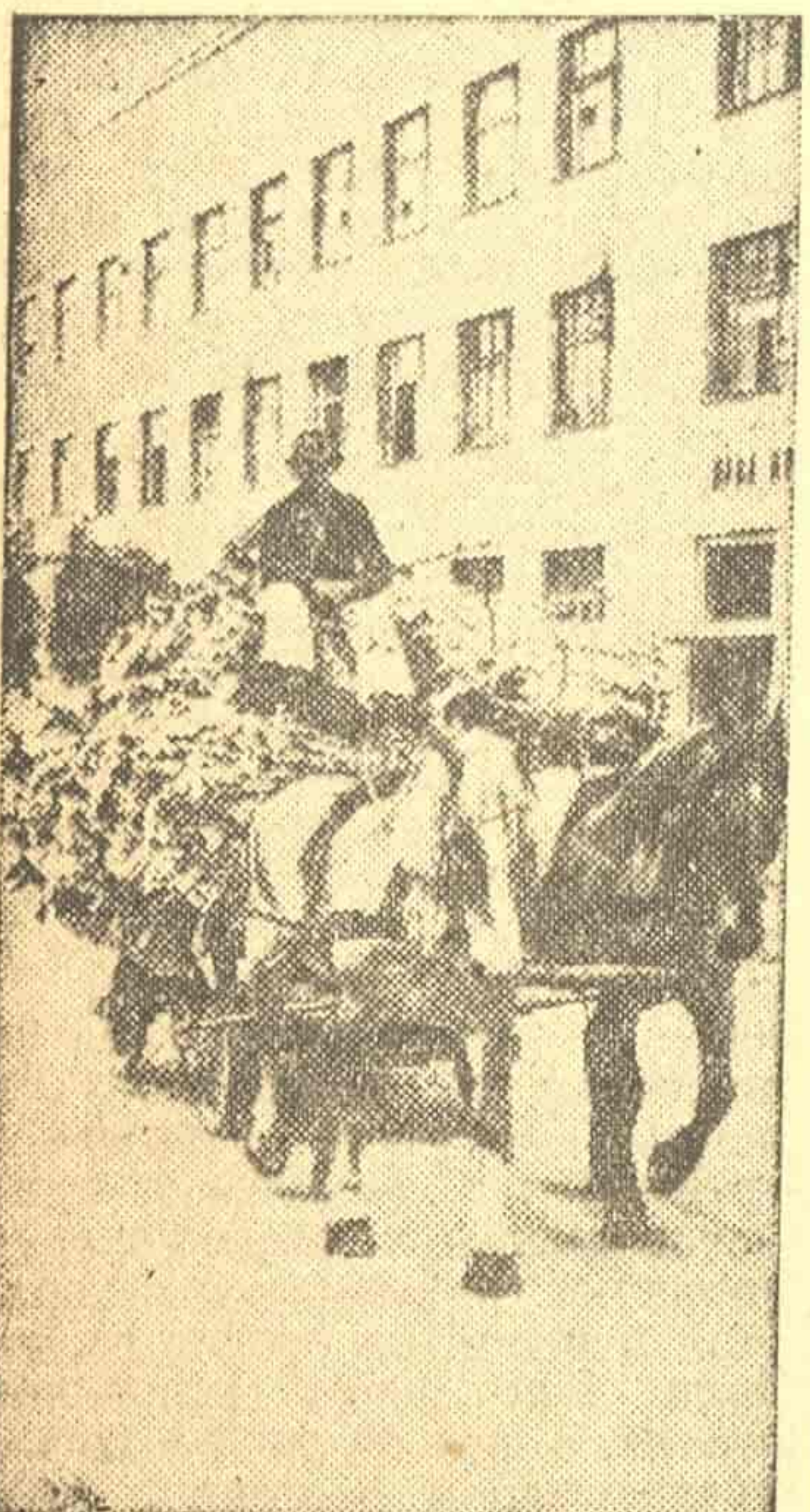
Није довољно засејати травњак. Ника и цветала трава оде у семе и пожути. Стога је потребно траву косити или збишати, миказати. Велики је број београђана који су пропустили да шишају своје травњаке, али зато има и оних, који том послу поклањају пуну пажњу, брињући се да травњак до јесени остане зелен.

ГРАДИ СЕ НА СВЕ СТРАНЕ...

Давно већ нисмо видели овај призор: ношење шигала на спратове, у циљу поправки. Данас на њега наилазимо скоро у свакој улици. Грађевинарска сезона дошла је мало касио, — али је дошла. Са максимумом напора и залагања оспособиће се леп број станова до јесени.

НАШЕ СИРОВИНЕ ИДУ У НАШЕ ФАБРИКЕ...

Свакодневно, од ослобођења све чешће — виђамо на нашим улицама кола натоварена нашим сировинама, нашим производима. Индустрија се опоравља и све више стаје на ноге, захваљујући преданом раду радника и намештеника. И ова кола, натоварена кожом, која се вози у фабрику, на прераду, обраду сваког производа — јер у њима види скоро задовољне потреба на области кожне индустрије.

У суботу излази нови 48 број

„Дуге“

Овај број „Дуге“ доноси на 8 страна, на финој хартији, фоторепортаже, разне занимљивости итд. Цена броју 6 динара

НОРМА ЈЕ ПРЕДУСЛОВ ДА СВАКИ РАДНИК БУДЕ НАГРАЂЕН ПРЕМА СТВАРНОМ РЕЗУЛТАТУ КОЈИ ПОСТИЖЕ У РАДУ.

ЗНАЧАЈ УТВРЂИВАЊА НОРМИ РАДА У ИНДУСТРИЈИ

Ако бисмо желели да наше такмичење као и читава производња да више резултата и да би се правилно користила радна снага, потребно је одредити норму. На основу одређене норме рада може се водити правилна евиденција и контрола, врши се најправилније калкулација сваког посла и доприноси снижавању цена производа. **Норма је предуслов да сваки радник буде награђен према стварном резултату који постиже у раду.**

Код нас се много грешило у одређивању норме, извртао се прави смисао и ретко се када правилно тумачило шта је норма. Уствари, норма је тачно одређено време које се предвиђа за неки рад, или количина израђених производа, или само појединачне операције на неком сложеном раду, које може просечни радник под нормалним околностима да произведе за једно одређено време, користећи све своје способности.

Норма се може утврдити на више начина: испитивањем пробног рада и утврђивањем свих података за време периода од осам часова. Може још да се испита израчунавањем сваке врсте операција за време радног процеса, и још — да се знаће норма према ранијим искуствима и евиденцијама које се имају после неког завршеног рада. Приликом утврђивања норме мора се имати потпуни преглед свих елемената, услова, момената када је одређена норма. Важно је да норма буде тачно одређена и зато се и врши испитивање на лицу места у току рада код једног осредњег радника, који је издвојен из групе радника, која ће обављати тај посао. За што већу тачност, испитивање се врши код више осредњих радника и то на више разних места. И на основу добијених резултата одређује се средња вредност — норма. Ради илустровања, ево примера: Комисија, да би одредила норму у изради раоника, изабрала је осредње раднике из сваке групе и дала им задатак да израде један нов раоник за осам сати. И утврђена је средња вредност и то: за сечење материјала један минут на коме раде два радника. Код бушења две рупе од 14 мм два минута по комаду за једног приученог радника. Код искивања раоника шест минута са једним ковачем и једним помоћником, у обради 5 минута по комаду један радник-бравар, код операција на контроли 30 секунда по комаду и у фарбању 2 минута за једног радника-фарбара.

У току промена у производњи, увођењем новина, потребно је контролисати или правилно исправке одређених норми, да се не би створило несклад између норме и настале промене у производњи.

За утврђивање норми рада надлежне су управе предузећа, свака посебно, са својим стручним предузећима.

И поред тога што је норма утврђена на свакој операцији, потребно је свакодневно пратити и бележити у нарочите радне листиће сваки проведени минут сваког радника на одређеном раду, за који је утврђена норма. Оваквом евиденцијом добиће се тачан резултат утрошеног радног времена из чега ће се видети да ли је радник подбацио, постигао или премашно норму. На тај начин моћи ће се извршити обрачуна за исплату радника, који су радили по одређеној норми. Пошто се испитивање и проналажење норми остварило на раду једног осредњег радника, то значи да цело радно време по одређеној норми треба да обрачунамо и исплатимо раднику са средњом сатнином. Ради илустровања, ево примера: паритетна комисија је изабрала три осредња радника из групе лимара на три разна места и дала им посао да израде за осам сати чункове, према својим способностима. После осам сати утврђено је да је за један чунак потребно 10 минута рада. Резултат овог испитивања је тачно утврђивање норми, да сваки радник уз нормалне прилике, залагањем и својом вештином изради 48 метара чункова за осам сати, што значи за 10 минута 1 метар чунка. Ако се урачуна средња сатнина-надница лимара од 14 динара, цена једног метра биће 2,33 динара.

Путем овакве производње јасно се види утврђена норма рада, што значи радно време, и средња основна сатнина, из основу које се обрачунава норма. Потребно је још утврдити и временски акорд, на основу истих чињеница.

Временски акорд није ништа друго до унапред прорачуната вредност изведеног рада до којег се долази, када се утврђена норма по изведеном процесу рада помножи са утврђеном сатнином (сатна надница) и тиме се добија одређена вредност у новцу, уједно и цена за тај рад. Конкретно изгледа овако: Ако се вратимо првом примеру, код прве операције сечења материјала, где је по комаду одређен један минут за два обична радника, а како је сатна надница једног радника 12 динара, онда она за два радника износи 24 динара. Код ову надницу поделимо на 60 минута, утврдиће се да минут стаје 0,40 динара; значи да рад на једном комаду стаје 0,40 динара. Али када знамо да два радника израде 480 комада за осам часова, а сатнина за оба радника износи 24 динара, онда ће се за 480 комада добити 192 динара. Пошто се има предрачуна колико ће се добити и за сваки минут, ствара се могућност да радник може стварањем

бољег плана рада, користећи своја искуства, да изради и више комада од предвиђене норме и да направи већ и финансијски ефекат рада, од којег ће он имати користи. Када би се сабрале све акордне вредности по свим пословима наведеним у првом примеру, добила би се тачна вредност по готовом раонику. Радници би знали унапред колико ће примити у новцу на основу утврђене норме и створили би се услови да радник, са усрећеном пажњом и користећи све своје способности, произведе и више комада. А то је један од циљева норме, која треба да подиже и стручност код радника и да пружи могућности за правилно награђивање.

С друге стране, плански се може предвидети време трајања неког рада, извршити преткакулација и одредити потребна радна снага у одређеном радном периоду за извршење једног одређеног посла.

Потребно је још нагласити

да се за два радника, који по природи посла морају радити заједно, норма рачуна увек за оба радника одједном, када се узме у обзир збир њихових остварених средњих надница. Тако, ако ковач има сатнину 16 динара, а његов помоћник 12 динара, онда за једну операцију у времену од једног сата за објојцу сатнина ће износити 28 динара.

Код послова са утврђеним ценама, као на пример рад на сечењу материјала који се обавља за један минут са наплатом од 0,40 динара, на бази временског акорда, радник ће добити предвиђену суму без обзира на време које ће употребити за израду.

Правилним схватањем норме и пажљивим примењивањем у раду свих предузећа пружа се свестрана помоћ радничкој класи, производњи, а доприноси и појевитијењу индустријских производа. Спровођење одређених норми у производњи је важан задатак и он ће бити спроведен.

А. ПАВКОВИЋ

ПРИЗНАЊЕ НАЈБОЉИМ РАДНИЦИМА И НАМЕШТЕНИЦИМА

Издавање ударничких карата

Доношење одлуке о допуномском следовању за ударнике и издавање ударничких карата претставља важан догађај на остварењу начела да се људи награђују према својим стварним заслугама у раду. У првој години обнове земље нашим радницима није се могла пружити награда сразмерна њиховом залагању, али то није заустављало њихов полет него их је потстицало да раде на повишењу продукције, да поправе опште услове живота. Знали су да у народној држави, коју изграђују, њима припада достојно место и да ће материјална награда зависити од повећања продукције и јачања привредне моћи државе. Зато се развијало радно такмичење. Безброј радника радило

је дању и ноћу, а у тешким условима несташнице најосновнијих алата и машина, рађали су се новатори и проналазачи.

Захваљујући том покретном раду, привредне прилике су се сваком даном више сналазиле. Појам ударништва могао је тачније да се дефинише. Донет је правилник о проглашењу ударника. Предвиђено је тачно које се мерило има да примењује у одређивању звања ударника и ко се има сматрати ударником. Истовремено, донета је и одлука о појачаном снабдевању лица која су проглашена ударницима. Сада се приступа и подели ударничких карата.

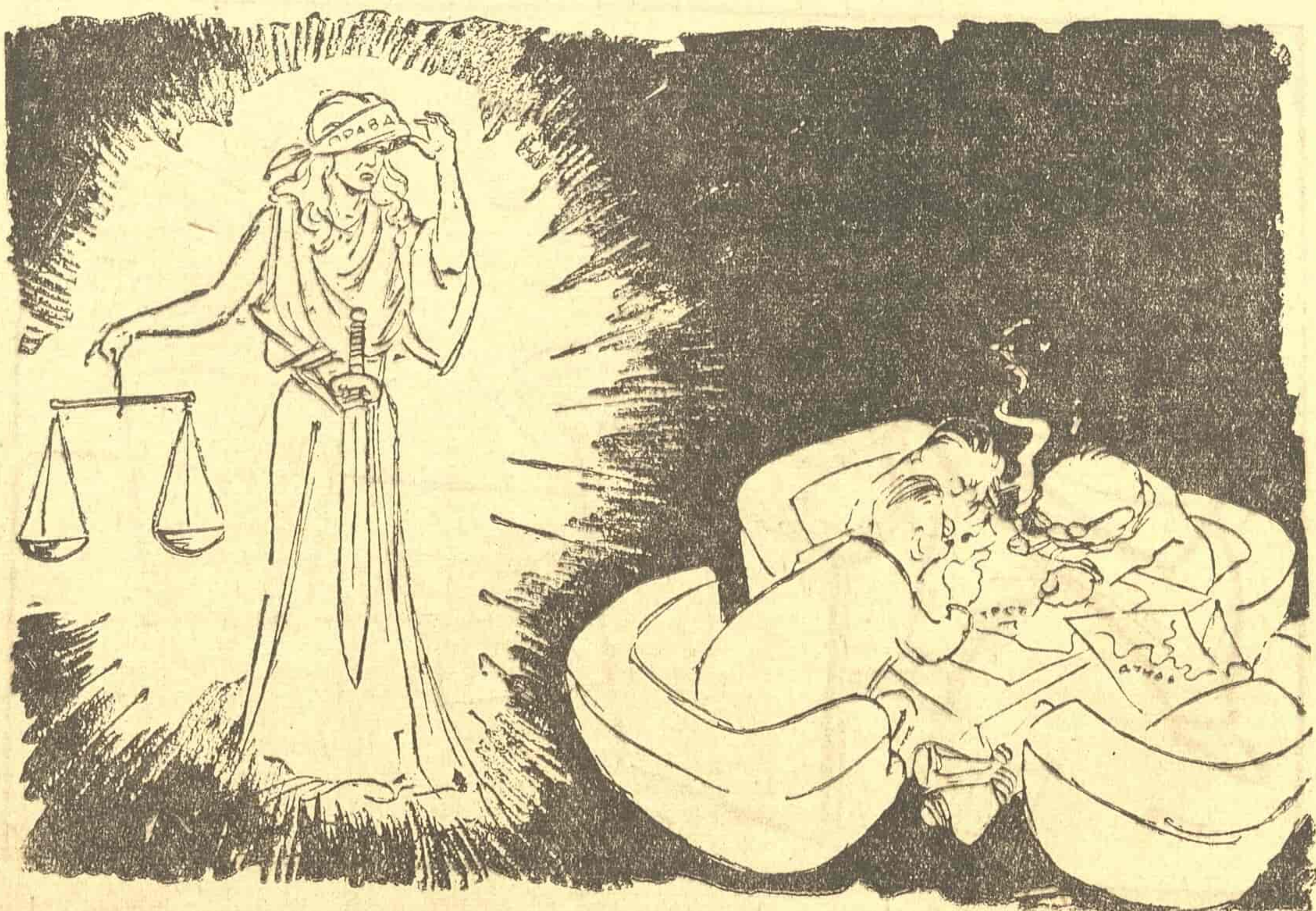
Ударничке карте издаваће управе предузећа, а изузимаће их од срећних и рејонских од-

бора — од отсека за радне носе. Управе предузећа ће послати сваког проглашеног ударника послати Министарству рада специјално отштампане дописнице у којима ће назначити откода је поједини радник проглашен ударником и због чега. На основу ових извештаја у Министарству ће се остварити картотека ударника, тако да ће се имати тачна евиденција о развоју ударништва како за појединце, тако и за поједине гране индустрије. Имаће се увек преглед укупног броја наших ударника и према томе моћи ће им се указати више пажње и више помоћи како у стручном усавршавању, тако и у награђивању. Потребно је нагласити да управе предузећа треба савесно да поступају у издавању ударничких карата, да не би онај који није достојан носио звање ударника нити уживао предности које се пружају ударницима. Синдикални активисти, као и раднички повереници, треба да укажу подршку и помоћ управама предузећа у томе раду како би се избегле евентуалне неправилности. Исто тако треба водити рачуна да предузећа тачно и на време извештавају Министарство рада о сваком проглашењу ударника.

Издавање ударничких карата претставља велико признање народних власти онима који највише доприносе и који не жале никакве жртве за добро свога народа. Исто тако ударничке карте и остале предности које се пружају ударницима биће нов потстрек и моћна мобилизациона снага за покретање најширих радних маса на такмичење и ударништво. И најзаосталији увидеће да је у народној држави такмичење и ударништво директно везано за појевитијевање производње и да ће сваки радник бити награђиван према томе колико се залаже на раду и колико пружа својој заједници.

М. БОШКОВИЋ

ИЗДАЛО СТРПЉЕЊЕ

ПРАВДА: — Морам најзад да видим ко се то игра мојим именом!

НИСМА
Уводнички

Киосци

Без таксених марака

Скоро је редовна појава да киосци, којих има неколико у близини Народног среског суда Седмог рејона, никада немају таксених марака. Ако их каткада имају то је само један дан, колико да отаљају своју обавезу као продавци таксених марака. Оваквем немаран односу према својој обавези да мора продавати државне вредноснице претставља злоупотребу државног поверења.

Поред тога својим таквим пословањем они ометају многе људе у послу код Народног среског суда који често не свршавају своје послове, јер морају да лутају у тражењу таксених марака. Са оваквом правком они не престају, стално штетећи и државу и појединце, због чега би народна власт требало да им одузме право држања киоска и да га додели свесенијим лицима.

Јованка СРЕЂКОВИЋ

ОТКЛОНИМО ГРЕШКЕ У РАДУ

След пустошења које је нанео окупатор, наш железнички возни парк сведен је на најмању меру. Да би остварили све задатке који се постављају пред железницу, потребно је пуно залагање целог железничког апарата, како би се вагони могли што рационалније искористити.

Железничка управа доцела је одлучу да се у погледу истовара вагона, недеља третира као и остали радни дани. Но железница се није задржала само на овоме. Да би у потпуности постигла свој велики задатак, она је формирала сопствено аутомобилско предузеће са искључивим задатком да робу допреме приаоно.

Пракса нам за ово кратко време довољно доказује колико на овај начин ишта удељује у времену и колико се вагони стварно рационално користе. Међутим, правилна одлука Железничке управе да се и недељом ради као и осталих дана, не може у потпуности да се спроведе зато што њено аутомобилско предузеће недељом после подне не ради.

Ако је већ Железничка управа удела да се и недељом ради, онда то треба да важи не само за приаоно робе, већ и за њено аутомобилско предузеће. Да би једна одлука била правилна, потребно је да је најпре онај који је донесен први и спроводи. Међутим у овом примеру то није случај.

Исто тако је неправилно да се извршен број камиона у оваквим приликама користи дневно само 8 часова, како то ради ауто-предузеће при Железничкој управи. Драгомир КОСТИЋ

НЕИСПРАВАН РАД службеника у предузећу „Прона-реклам“

Предузеће „Прона-реклам“, чији је задатак да врши растурање штампе и плакатирање, има неки свој нарочити систем рада. Ево како он конкретно изгледа.

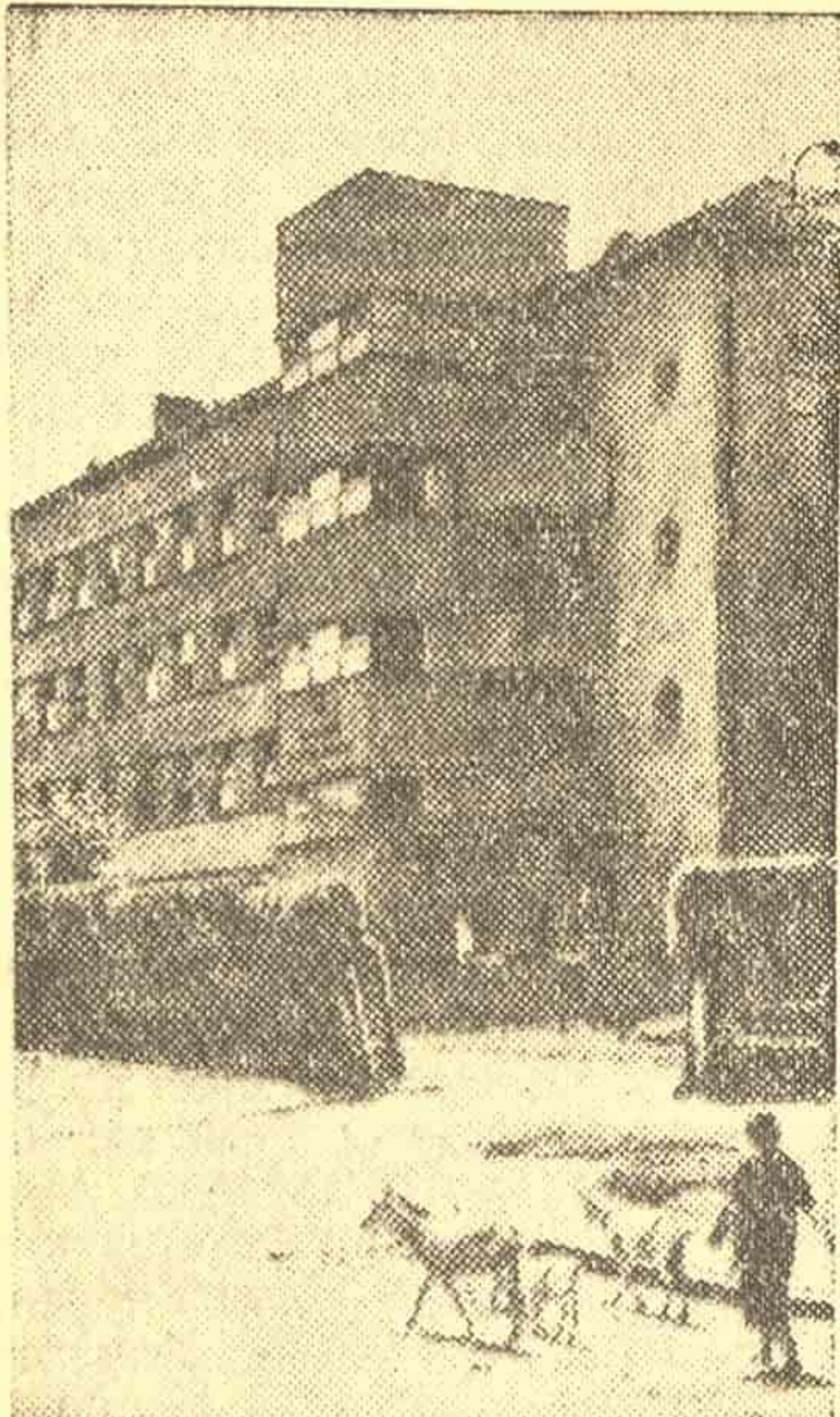
Друштво за културну сарадњу Југославије са СССР-ом израдило је априла месеца једну количину плаката за предавање Вадима Кожевникова. Предузеће је узело да излети плакате. Пало је у очи да тих плаката није било много излепљено. Друштво за културну сарадњу није ни поставило питање зашто се те плакате не виде више по Београду мислећи, ваљда, да је Београд доста велики и да је требало још више плаката отштампати.

Међутим, месец дана касније ствар се разјаснила. Један од чланова друштва затекао је службеника предузећа „Прона-реклам“ како лепи поменути плакате на стубове и то са нештампаном страном у поље. На тако створеној белој основи исти службеник је лепио неке нове плакате. На питање зашто тако ради, Иван Арсенијевић (како се тај службеник зове) изјавио је да је то стална пракса предузећа. Све плакате које остану неизлепљене употребљавају се као подлога за лепљење других плаката. А зашто плакате остају неизлепљене, на то питање врло лепо одговара Вукица Радић-Пантелић, руководилац рекламског отсека. По њеном исказу предузеће, из естетских разлога, никако не лепи плакате које су макар мало оштећене. То је, вели она, у интересу онога чије су плакате. Само, другарица Вукица није могла никак да објасни како се десило да се међу тим тзв. оштећеним плакатима нађе један број неоштећених, и никако није могла да објасни зашто је наплаћена такса за лепљење и на оне плакате које нису излепљене. То је све свакоко систем рада. Занста леп систем; и ако га они тако ревносно спроводе, могло би се десити да се и Јавни тужилац позабави мало проучавањем тога система.

М. Ј.

Градска болница

тражи повећање броја особља?

Градска болница

У јеку општег такмичења сви намештеници, радници и управе наших предузећа труде се да производе и режиске трошкове смање на минимум, чиме би се пружила најефикаснија помоћ брзој обнови земље. Тако су болничари и лекари, као и сви намештеници Земунске болнице у Градском парку број 6, досада улагали највеће напоре да би болесницима била пружена што боља нега уз најмање издатке. Уштеда је нарочито успешно спроведена на издацима за персонал, јер 69 службеника болнице даноноћним радом успевају да на време сврше послове којих има много, јер болница располаже са 400 постела. На пример службеници Земунске болнице требало би да се угледају и намештеници свих осталих болница.

Међутим, док се на једној страни ради, док намештеници Земунске болнице разматрају данашњу ситуацију у којој се налазе, докле управа Градске болнице у Београду не схвата правилно захтеве данашњице. Градска болница у Београду два пута је мања од Земунске, јер има свега 175 постеља. Док у Земунској болници 69 службеника послује око 400 постеља, докле у Градској болници у Београду има 99 намештеника. Управа болнице, уместо да повећа број постеља и смањи број намештеника, уместо да смањи режиске трошкове и заведе штедњу која је у данашње време потребна, не схвата своју дужност правилно и тражи да се број њених службеника повећа, а самим тим следовало би повећање трошкова. Када цео радни народ улаже максимум напора да обнови своју земљу, управа Градске болнице не схвата да и она у овој обнови треба да узме удела заједно са свим својим намештеницима.

КОМУНАЛНИ ПРОБЛЕМИ

Београда

Да ли су режиски трошкови за довоз говеђег меса стварно три пута већи од откупне цене?

Цене меса прилично су високе и нису у реалној сразмери према ценама осталих артикала. Због тога смо се обратили Земаљском ureду за цене Србије, да нам да податке о режиским трошковима при довозу меса у Београд.

Не улазећи у појединости, без анализирања цене даћемо само податке које смо добили у Земаљском ureду за цене. Тамо је одговорни чиновник, који ради на контроли цена меса, нашем сараднику дао следеће податке о режиским трошковима којима подлеже говеђе месо при увозу у Београд: „Промес“ на терену произвођачу плаћа говеђе месо 14, 13, 12 и 10 динара по килограму, узимајући у обзир врсте и квалитет стокe. „Промес“ зарачунава 8 од сто на откупну цену, затим се додају издаци који су 9,6 од сто од откупне цене. Подвоз 0,35 динара по килограму, затим се зарачунава класе по комаду говеђе 50 динара, аренда од 0,60 динара по килограму и пијачарина у висини од 20 динара по грлу. (Пијачарина се наплаћује само због тога што стока прође кроз обор испред Кланнице, не задржавајући се у њему). Овим трошковима треба додати 0,20 динара за хлађење (48 сати хлађења). Из свега овога, сумирајући све трошкове, надлежни орган за цене дошао је до цене говеђем мису франко кланница 35,09 динара по килограму, без марже. А са маржом цена по килограму била би 36,49 динара. То је уједно и великопродајна цена. На ову великопродајну цену зарачунава се превоз до пијаце 0,30 пара по килограму, зарада малопрод...

давцу са 10 од сто, тако да месо у малопродавницама потрошачи купују, плативши све трошкове, по цени од 40 динара.

Нећемо да улазимо у појединости, јер нисмо стручњаци и не можемо са сигурношћу да сами проконтролишемо ове до-

бијене цифре. Ми само констатујемо да говеђе месо, које код малопродавца кошта 14 динара килограм, док дође до потрошача ову цену скоро утростручи. На стручњацима је да испитају да ли је оваква калкулација правилна.

Снижење цена гориву повући ће и снижење цене електричне енергије

Одлуком Извршног одбора извршено је ново снижење цена одређеном дрвету од 689 на 395 динара по кубном метру. Снижење цена дрвету које се правремено изводи сразмерно трошковима довоза најбоље показује како народне власти иду за тим да појевтињавање намрница директно везују за побољшање услова производње. Ово појевтињавање било је могуће извести захваљујући појевтињавању дрвета на месту набавке, затим сређивању саобраћаја, концетрирању довоза и доброј организацији рада Градског предузећа за огрев.

Снижење цена угља, које је већ раније извршено као и довоз довољних количина овог артикла у Београд, значило је велику помоћ у снабдевању грађана за зиму. Али у вези с тим појевтињавањем огрева потребно би било што пре извести и снижење цена другим производима, а нарочито онима чији су трошкови производње везани за цене огрева. Један од таквих производа је и електрична енергија. Снижење цена струји још није изврше-

но, али се у Електричном предузећу Србије већ ради на прорачунима и свакако у току месеца јула биће објављено ново снижење цена. То снижење ће се одразити не само на снижењу струје за потребе домаћинстава, него ће — што је још важније — из тога следовати снижење цена индустријској струји. Трошкови производње индустријским артиклама биће снижени, а самим тим доћи ће и до нових појевтињавања робе током следећег периода рада.

Појевтињавање воде такође је зависно од цене електричне енергије. Да би се цене једном кубном метру воде снизиле од 5 на 4 динара, потребно би било да се цена електричне енергије смањи од 2 на 1 динар по киловат часу.

Тако ће снижење цена огрева и електричне енергије повући за собом снижење цена многим важним артиклима широкe потрошње.

Осмишљање станбених савета

У Седмом рејону, где је само на Сењку порушено око 70% зграда за становање, има много тешкоћа са којима се бори станбени одсек приликом додељивања станова.

Зато су у Седмом рејону по свим блоковима насеља основани станбени савети, чији се задатак састоји у разматрању прилика по блоковима, испитивању конкретних случајева и проналажењу правних средстава. Углавном, станбени савети треба да пруже савете и информације народној власти, јер су они најбољи познаваоци прилика у блоку улица. Оваквим радом многи грађани који су ушли у савете, први пут су се упознали са суштиним станбеном питањем. У даљем раду, станбених савета дошло се до тога, да чланови савета на фронтним конференцијама износе конкретно стање у блоку или насељу. Овај начин рада помаже умугоме грађанству да се упозна с тим питањем.

На овом принципу ИНО ће дати иницијативу за оснивање станбених савета и по блоковима других рејона. Али, спровођење овог начина рада није могуће применити свуда, у свим рејонима, поготову у Првом и Другом рејону, где постоје велики комплексни вишеспратних зграда. У таквим блоковима станбени савети неће моћи познати тако добро прилике као по периферским рејонима. Зато се за ове рејоне морају проналазити нове форме рада сличне онима у Седмом рејону.

Фронтници и криптици

Немилословно искоришћавање службеника

У Државној хипотекарној банци постоји задружна продавница задруге број 2 у којој се снабдевају чланови синдикалне подружнице Државне хипотекарне банке и њихове породице, а радно време је одређено од 7 изјутра до 7 увече непрекидно. Тај посао у продавници обавља само један човек, коме се од куће доноси ручак, једе на брању у продавници, онако „с ногу“.

За тај и такав рад овај човек није ни плаћен ни награђен, ни похваљен већ се његово залагање сматра као сасвим обична ствар, веома zgodна за *

чланове те задружне продавнице да могу у свако доба доћи да навраће у продавницу као у кафану и да набаве неку ситницу.

Ако је то време уобичајено у управи задруге и у свим њеним продавницама онда то време није уобичајено у Државној хипотекарној банци где постоји синдикална подружница и Дирекција Државне хипотекарне банке који свакако треба да воде рачуна о томе како се и шта се ради у њиховој предузећу.

Р. КУРУЗОВИЋ

ОБОЖАВАЛАЦ ХИТЛЕРА ЗА КОГА РАТ ЈОШ ТРАЈЕ

Ових дана вршила се опрема наших омладинца, који одлазе на изградњу пруге Брчко—Београда. У оквиру тих припрема сакупљали су

се добровољци прилози у новцу и натура. Жене из улица Душанове, Ђорђа Вашингтона и Цицелине; са пуно воље, ишле су од куће до куће и добијале од грађана ратне ствари. Одрви је био преко очекивања. Грађани су свесни зашто дају и коме дају.

У свом облажењу улица дошле су жене и „чувену“ и старо рекламирају радњу антиквитета „Бриџант“ у улици Ђорђа Вашингтона број 6, чији је власник Миљковић Митровић. Када су му казале циљ свога доласка, господин се разбешио и викнуо:

— Не дам ништа док се рат не сврши...

Овај човек, који је величао Адолфа Хитлера и његову службу држао у својој трпезарији, као патрона свога дома, који се за време окупације обогатио на рачун беле војске народа, сматра да рат још није завршен. Тачно је, рат са њим и њему сличним волиће се и даље непошtedно.

Вој. ИВАНКОВИЋ

ОПЕТ О МАЛОПАРЦУ

Гостионица „Крунски венац“, чији је власник Васо Малопарац, најбоље ради у нашем крају, иако су цене најскупле. Већ је неколико пута писано о власнику ове гостионице, који врло грубо поступа са својим гостима. Али ето, код Васе има увек пиџа којег на другим местима нема, па је он у могућности да и грубо поступа са својим муштеријама, јер се живо само код њега може да добије.

Васи је био проглашен и ратним добитником, али се то није могло доказати на суду.

Било би добро повести рачуна о томе какве све везе има овај разуздани кафеџија, ко му даје пиво помоћу кога он може да мастретира грађане.

В. С.

НЕ САМО УРАДИТИ, НЕГО И САЧУВАТИ

Зид се магалин на пијаци Стари Смедеревски. Берам Магалин још није готов, али око њега је свуда упропаштена калдрина. Они који су довозили пиле, натовареним колима немилиосрдно су преплазили преко тротоара и упропаштавали га. Оно би требало избегавати јер наш циљ није да напређујемо на једном месту, а рупице на другом, већ да изградњу и да чувамо оно што је већ учињено.

Надежда НИКОЛИЋ

РУПИЈАЧА НАЈВЕЗА АЉКАВИХ БЕОГРАДСКИХ ИЗЛЕТНИКА

Сваке недеље равне подружнице београдских установа и предузећа одлазе на излет у Аранђеловац. Том приликом београдски синдикалисти показују ужасно алкавост и малакшћу према грађанима Аранђеловца.

Већ дуже времена, преко цене недеље, грађани Аранђеловца раде на раширивању и улепшавању свога парка. Недељом, међутим, они желе да користе плодове свога труда и да се расхладе и одморе у парку.

Али, шта бива?

Уз хуку и буку долазе Београђани... Паркирају камионе у парку, простору небад на травамак, чувају, газе, бацају хартије и отпатке и дичу тонку прашину, да је немогуће грађанима Аранђеловца и да се приближе своје парку.

Кад се налет сврши, — за београдским излетишницама остаје пустош и развојашће.

Да ли је сваког потреба компетар?

Мерима К. ЈОВАНОВИЋ

ЖИВОТНИ РАДУ СССР

САМОУПРАВА

у Совјетском Савезу

Претстава о демократији у век је везана код читалаца изван Совјетског Савеза са делатношћу врховног органа земље — парламента. Совјетска демократија заснована је на самоуправи народа, почевши од нижих јелија — сеоског и градског совета па до врховног органа власти — Врховног совета СССР.

У овом чланку желим да изложим рад једног од таквих нижих органа власти — градског совета депутата трудбеника.

Таганрог, у коме сам председник извршног одбора градског совета, у своје време је сматран типичним јужним провинцијским градићем. Многе карактеристичне црте Таганрога истакао је у својим делима велики руски књижевник Антон Чехов, који је рођен и одрастао у нашем граду. Али у току последњих деценија лик Таганрога знатно се променио. Данас је он један од важних индустријских центара јужног дела Руске Федерације, познат по својим великим металургијским и машинским заводима, као и по заводима за израду котлова. Исто тако у Таганрогу је врло развијена кожарска индустрија. У њему се на индустријски начин прерађују

огромне количине рибе. Град је чувен и по томе што његова луку врло ретко покрива ледени оклоп.

Уочи рата таганрошки градски совет бројао је 370 депутата. Депутати се бирају на основу општег, једнаког и непо средног изборног права, тајним гласањем. Међу депутатима градског совета било је, по социјалном положају, 177 радника, 132 службеника државних установа, 36 инжењерско-техничких трудбеника, 14 студената и 11 домаћица. У градски совет улазило је укупно 85 жена. За време рата нису, разуме се, вршени избори за градски совет и он ће све до идущих избора радити у пређашњем саставу.

Опште административно управљање градом остварује се путем заседања градског совета. У раду тих заседања узимају учешћа сви депутати. Заседања се одржавају једном месечно. На њима се одобрава буџет и доносе одлуке начелне природе по питањима руководиоца градским газдинством. У оквиру тих питања спадају: организација заштите, става становништва, проблем просвете, трговине, свакидашњег благостања и удобности, нове изградње итд.

На првом заседању новоизабрани градски совет јавним гласањем бира председника и секретара, који имају да руководе извршним одбором тога тела. Председник бира и предлага на одобравање састав извршног комитета — руководиоце одељења и сектора градског совета. То је, такође, његов „радни кабинет“, помоћу кога он остварује свакодневно руководство животом града у прекидима између појединих заседања.

У састав извршног комитета улазе, по правили, депутати — стручњаци, који располажу потребним знањима и искуством у руководству појединим органима градског газдинства. Таганрошки градски савет има, на пример, одељења комуналног газдинства, трговине, месне индустрије, финансија, заштите здравља, социјалног обезбеђења (за исплату пензија остарелим грађанима и оспособљеним за рад), народне просвете. Сем тога, постоји опште одељење, у коме је уредсречена службена преписка. При совету ради исто тако планска комисија. Рај је наметнуо потребу да се организују извесна нова одељења: пољопривредно одељење, које је руководило индивидуалним по-

врћанима радника и службеника, одељење државног обезбеђења, које је исплаћивало помоћи породицима бораца и инвалида Отаџбинског рата и тако даље.

У целокупном свом раду извршни одбор руководи се упуштствима градског совета, коме полаже рачуна о својој делатности. Депутати могу да захтевају на заседању полагање рачуна о раду ма којег руководиоца и да му даду одговарајућа упутства, која он мора да извршује.

Занетресовани грађани или представници организација могу добити дозволу да учествују у расправљању овог или оног питања на заседању. По правили, при решавању актуелних питања градског живота учествују стручњаци и консултанти, којима су та питања добро позната. Међутим, право гласања приликом прихватања одлука припада само депутатима. Врло често стављање на дневни ред важних питања, од нарочите актуелности по живот града, изазива бурне полемике између депутата. Опсежни извештаји о заседањима штампају се у градском листу „Таганрошка правда“. Одлуке, прихваћене већином гласова, обавезне су у погледу извршења за све грађане, па и за саме депутате, независно од њиховог личног мишљења.

Депутати градског совета имају право да самостално проучавају и испитују разна питања у домену градског газдинства. Државне организације и установе морају да им пружају помоћ у томе. Извршни одбор и ја, као председ-

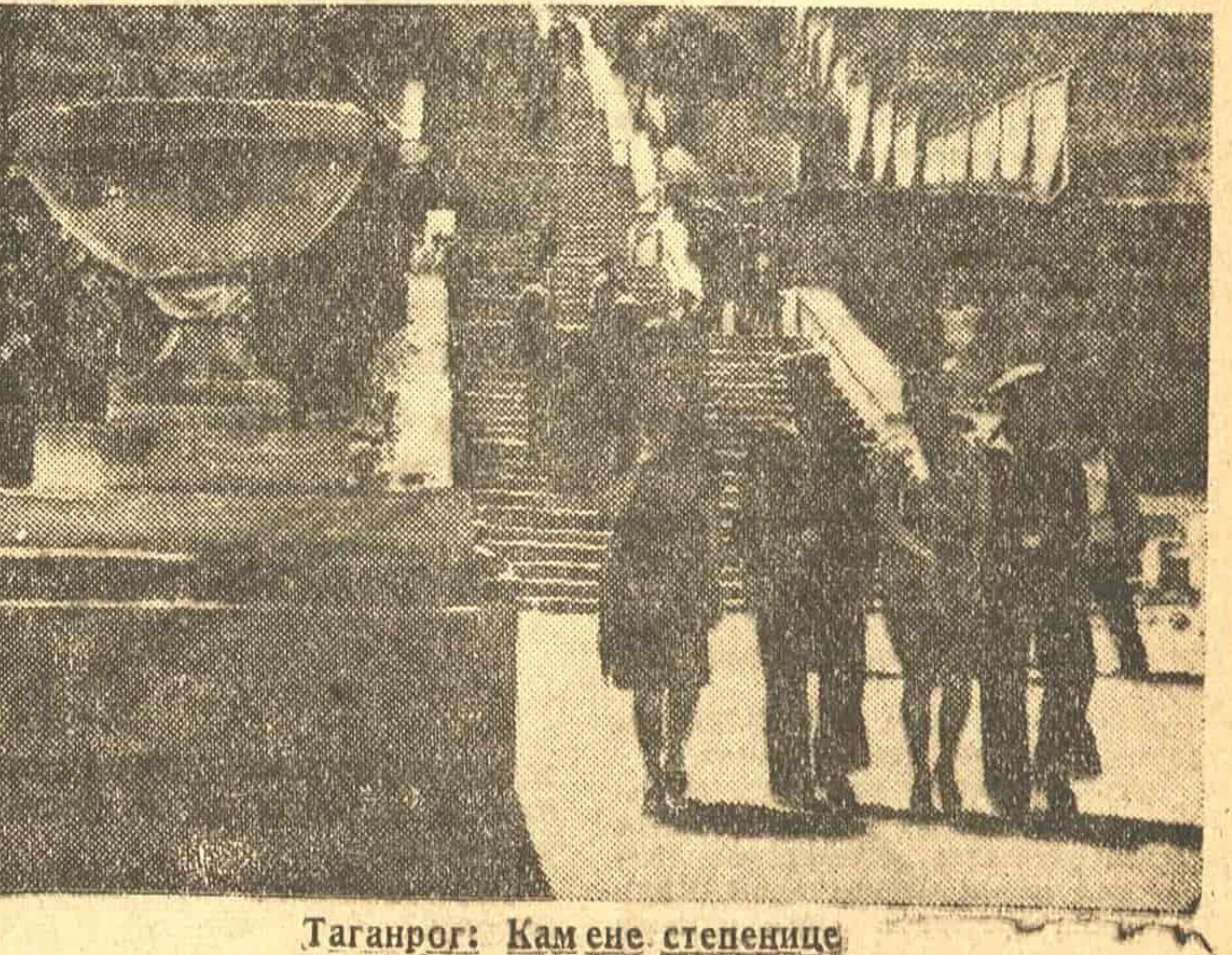
ник, позивамо депутате да учествују у испитивању и припремању одлука по појединим питањима.

Таква делатност депутата остварује се преко такзованих сталних комисија — финансијске, трговинске итд. Комисије се организују наредом са одељењима извршног одбора. У делатности тих комисија активност учествују и бирачи. При таганрошком градском совету има девет таквих сталних комисија. Сваки депутат по својој жељи бира комисију, у којој намерава да ради. Обично је то она грана градског газдинства, са којом је депутат најбоље упознат. Финансијску комисију, на пример, бирају већиним депутати, који су добро упознати у финансијским и рачуноводственим питањима; у комисију за народно просвећивање у-

лазе учитељи, студенти и књижевници.

Сталне комисије, у којима сложено раде депутати и бирачки актив, практично упознат с извесним гранама газдинства, представљају организације од великог угледа. Оне помажу извршни одбор у његовом раду, проучавајући разна питања, чинећи му предлоге и препоруке. Ако је то неопходно, представници комисија појављују се у својству референата и опонената на заседањима градског совета, приликом решавања разних питања. На тај начин, градски совет, његов извршни одбор са својим одељењима и секторима и сталне депутатске комисије представљају јединствени, еластични и типично демократски организам, који остварује градску самоуправу.

Константин АГАПОВ.

Таганрог: Кам ене степенице

Цице Ђековић

КУЛТУРНИ

ПОЗОРИШТЕ

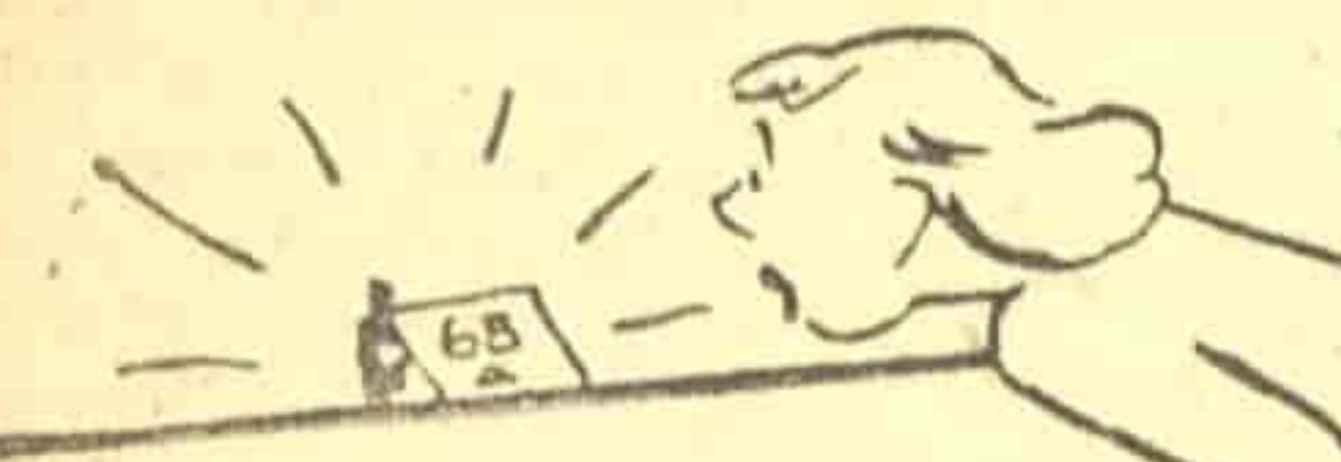
Ревиско позориште у Београду

Парфимериске цене које миришу на шпекулацију

Жега. Врућина. Једино спасење човеку који се креће, послом, по граду: сладолед поједен на брзину.

Е, ту, за столом код «Москве», сретнем познаника. Брише зној, хукће. Сав је првен.

— Није овд врућине, каже ондах после поздравља. Не. Био сам у четири парфимериске радње. Хтео сам да купим коловојску воду жени, за рођендан. Неко слави Божић и Ускрс, неко славу, а ми, ето, рођендане, њен и мој... Пуна ми глава послова, не знам шта ћу пре, — а треба нешто за сутра да јој набавим... И, разуме се, кад не знаш шта беш, — прибегнеш коловојској води... Нисам ни знао шта

то кошта А сад: доста ми је! Где год сам био: стогине... Каква коловојска вода, каква мирис? Мирише то мени на крупне шпекулантске послове... Зато и ничу парфимериске радње на сваком кораку...

Стигао сладолед, поједен га. Отишао је озиојег и оправдано револтиран.

А после овог његовог монолога човеку се намеће питање: зар никоме од одговорних не миришу сувише скупе цене? Нема ли границе њиховом пелвању? Зар не би ти артикли могли, како је правилно, да буду приступачнији човеку скромних могућности. Да ли је то само за оне који живе од шпекулације и готовине?

Размишљајући о томе, застала сам пред парфимериском радњом. Одиста! Мала боцица коловојске воде, тако мала да је то већ смешно, има поред себе цену: 68 динара.

Данас, кад је хлеб тако јевтин, кад је млеко 9 динара, кад се за 2 динара може купити кило бораније, а за 120 килограм маслаци, — зајста је смешно тражити за боцицу так ракиска чашица: 68 динара! Уосталом, то није више ни смешно. А није у толико, што је то озбиљан проблем, којим одговорни треба да се позабаве.

Ј. Л.

КРОЗ НАШЕ ПИЈАЦЕ

Већ од праскозорја чује се топот коња и ситно звецкање. То кроз све прилазе граду пристижу кола пуна зелениша. Око пијаца је као на сеоским сажмовима. Мирише синоћ покошена трава, којом су прекривене корпе и читава кола, да би површе сачувало свежину.

И из свих кола изири, куља, цак за цаком, котарица за котарицом, сандучићи и гајбаци.

Од суморних тезги, које кад нема пијаце остављају утисак напуштеног вазаршишта, — одједном постаје бучан зелени град. Испуњава се простор на тезгама, око тезги, скуда... Кад прве домаћине, са котарицама, поју пролазима и улицама овог зелен-града — већ је све у реду.

Онај, ко је дуго трпео у логору, у заробљеништву, у окупираној домовини, радо одмара очи на изобиљу, на плодovima наше благословене земље.

Већ у рано јутро и најмање београдске пијаце пуне су света

ГРАЂАНИ БЕОГРАДА

Одобравање једномесечних зајмова

Дали је уместо да се покрене питање давања позајмице односно једномесечног зајма службеницима и радницима запосленим у државним, привредним предузећима, установама, индустрији итд. Сматрам да је ово врло потребно. Животно питање службеника и радника данас, када је наша земља још увек у обнову која ће трајати још извесно време, јесте још увек тежко. Ми, службеници и радници, нарочито са мањим зарадама теško излазимо на крај, јер су и наши издаци готово исто тако високи као и оних службеника и радника са већим зарадама. Знамо да сви не можемо имати исте зараде, јер не радимо ни исте послове, нити смо на истим одговарајућим пословима или дужностима, али би нам се на други начин могло помоћи само са мало добре воље. Та помоћ би била једномесечна позајмица.

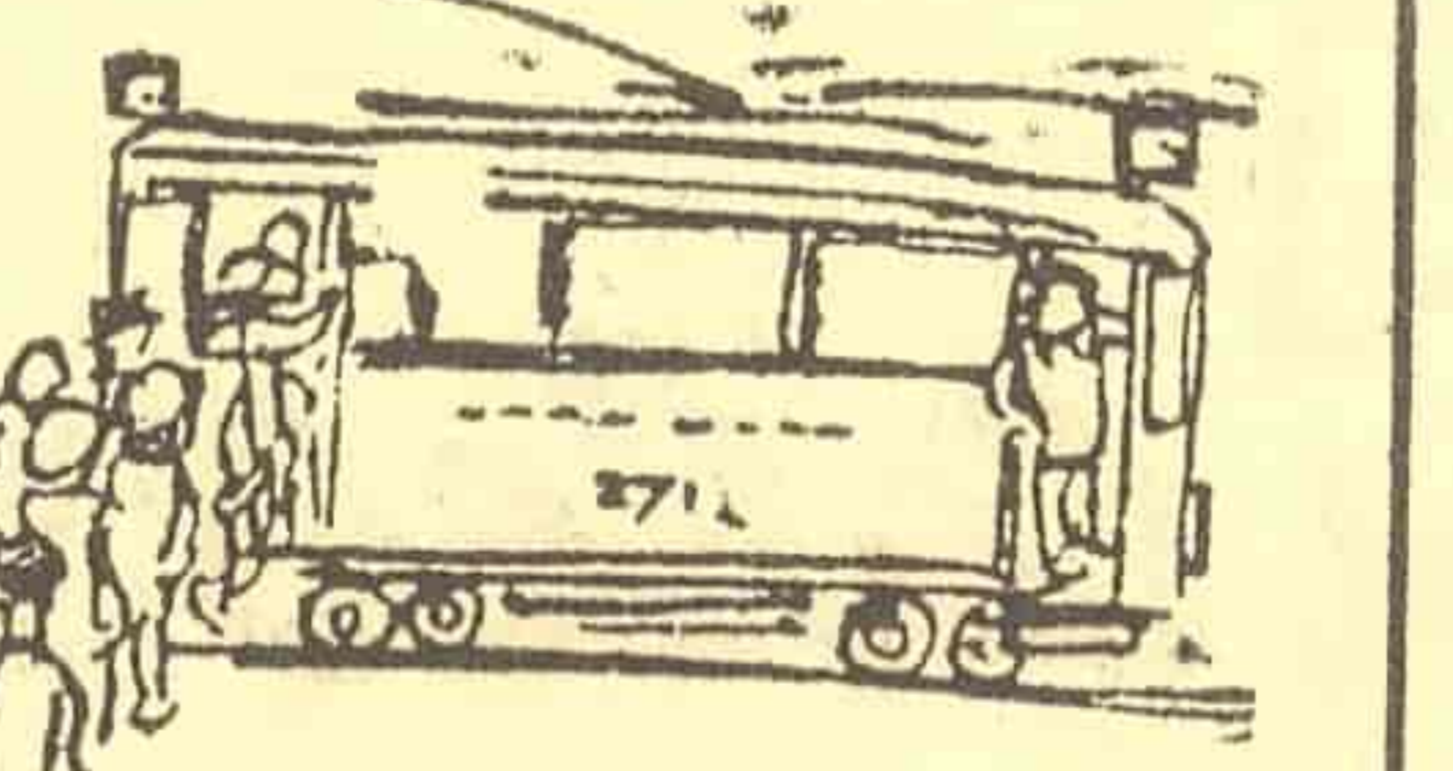
Такав привремен, или боље рећи једномесечни зајам, не би требао да буде већи од 30 до 50% месечне плате. Наши потпорни фондови које смо образовали при својим подружницама нису још довољно јаки да могу свима изићи у сусрет. Да ли би се могла наћи једна новчана установа која би радницима уз потврду предузећа могла дати тај једномесечни зајам, а на признаницу државног издања, слично уговорима и потврдама о станајници итд., а да им буде меница вредност да се не би куповала засебна меница и тражили жиранти. Уверен сам да би такав краткорочни зајам свима помогао, а зарадио би и новчани завод који на првом месту треба да је државни.

Тражење позајмице као и враћање морало би се обављати преко једног зато одређеног службеника у предузећу да не би било застоја.

Веселин МИРКОВИЋ

Неколико службеника више, а стојине слейих љушника мање

Код нас у Београду ваљајује се карта на улазу у трамвај, што у многе омета брзи саобраћај и омогућује да несавесни путници промакну без карте. Да би се све ово изабело, могли бисмо да користимо начин који се спроводи у Загребу. Тамо на свим

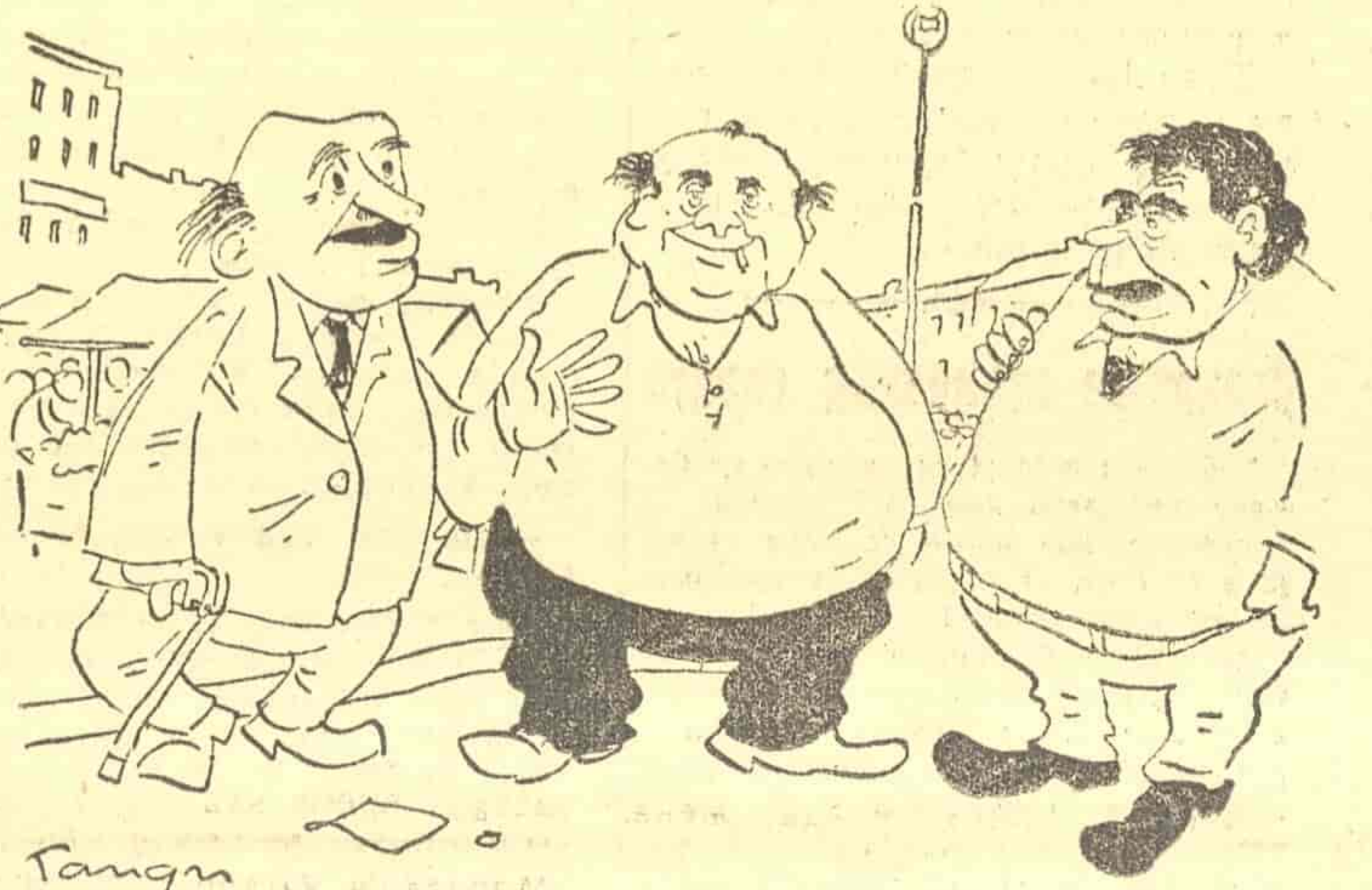

трамвајским станицама путници купују трамвајске карте пре уласка у кола од службеника, који се налазе у билетарницама на тим станицама. Кад трамвај стигне у станицу путници брзо улазе и кондуктер има једино да прегледа карте.

Сматрам да је овај начин много бољи и економичнији и да би одговорни требао да се позабаве овим питањем.

Ј. МАКСИМОВИЋ

РАЗУМЉИВА СТВАР...

— Па морали су да кољу кад Швабе не дају довољно ме- така!

Против Бирокрације

То није преоптерећеност, већ бирократски однос према послу

Требало ми хитно, предузеће »20 октобар«, где је запослен један друг, чије је присуство било неопходно на врло важну конференцију, поводом отварања Изложбе народноослободилачке борбе. Како нисам знао

број 41-988. И одмах окренем бројеве на апарату, али је зујало. Био сам задовољан. Изгледало је да је телефон заузет. После неколико минута опет окренем бројеве, па спустим слушалицу, али опет зујање. То је трајало око пола часа. Потражим поново централу и затражим број телефона Арсића, сматрајући да је телефон покварен. Речено ми је одмах да не знају шта је с телефоном, да они немају броја. Онда сам се обратио на број 40-000 где се налазе техничари за оправку. Што сам их шта је с тим бројем 41-988.

Кад сам им објаснио колико сам се намерно око тог броја, рекавши да сам могао већ одавно посао свршити да сам и пешине пошао, ма да сам се налазио на другом крају Београда, речено ми је:

— Шта да вам кажем, друже. Пишите негде о том. То није први случај.

Зајста, видим да то није ни први ни последњи случај, па мислим да би неко морао да поведе више рачуна о овим чиновницима, за које се каже да седе и мирно причају док сјидане на аутомату показују да се неко јавља.

С. БУРИНА

„Путештвије једног акта“

Главни Извршни одбор Аутономне Покрајине Војводине упутио је акт број 1165 од 2 априла 1946 године Народном одбору Петог рејона у Београду с молбом да се Душану Палатину, судији, са станом у Таковској улици број 9 други спрат, уручи решење о пензији.

Народни одбор Петог рејона, коме је предмет погрешно упућен, уместо да га достави надлежном Народном одбору Другог рејона, вратио је предмет у Нови Сад, тек после 64 дана, својим актом број 14.777 од 5 јуна 1946 следеће садржине:

„Главном Извршном одбору Аутономне Покрајине Војводине,

Шеф Отсека секретаријата Мил. Кандић“

Пошто се предмет неправилно вратио у Нови Сад, одатле је упућен Народном одбору Другог рејона, где је срећно окончан 25 јуна 1946 године.

Ма да је „путештвије“ овога акта трајало релативно кратко време, ипак представља школски пример бирократије.

Петар ИВАНИЋ

Наше жене у селу Ритопеку

Недељу, 23. о. м., активисткиње АФЖ-а првог насеља Четвртог рејона посетиле су село Ритопек, крај Дунавa, и проведле тамо цео дан. Ова посета је прва у низу оних, које је АФЖ поставио себи као задатак и обавезу у свом даљем такмичењу, а у жељи за што чвршћим повезивањем града са селом.

Овом приликом циљ посете је био: указивање лекарске помоћи, давање савета упознавање и обилазак сеоских домова.

Радна група лекара имала је преко целог дана доста посла. Лекар-интерниста обавио је 70 прегледа, другајина гинеколог 14, специјалиста за деце болести 30, а зубни лекар је рекао да му је ово први пут да за један дан извади 62 зуба.

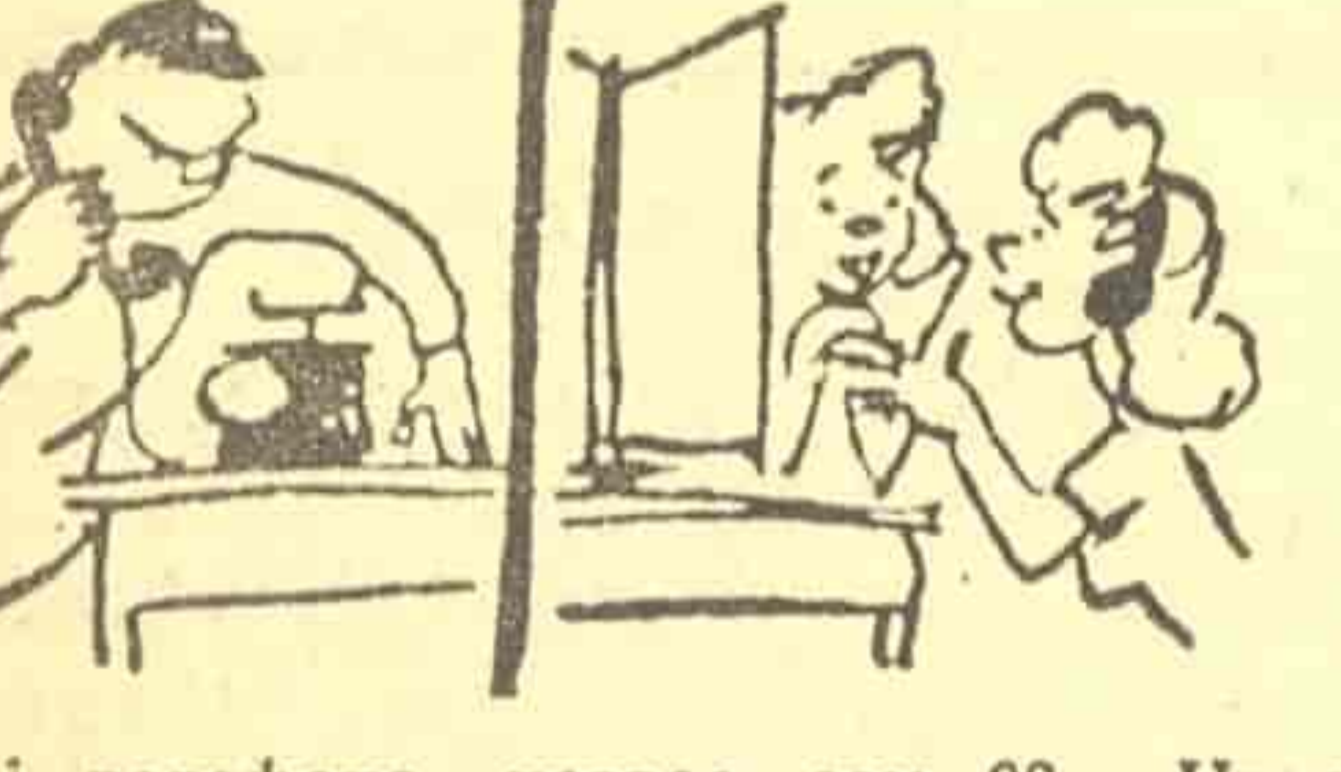
Остале жене поделиле су се у мање групе и почале у куће сеоских другарица. Упознавање је било спонтано. Грађанке су говориле о свом свакодневном добровољном раду. И-

спричале су шта су све учиниле за деци дом »Саша и Тамара«, шта су учиниле за омладинце који одлазе на Омладинску пругу. Говориле су им са каквом љубављу се подухватају сваког посла, кад се укаже потреба да се помогне народној власти, говориле су са колико љубави се склања и шут са рушевиња београдских улица, само у жељи да »Бели град« буде што лепши и живот у њему што бољи...

Говориле су о многим проблемима за обнову земље а и о њиховим садашњим потребама. Договориле су се да им већ следеће недеље пошаљу ветеринара, да им покажу како се конзервира воће и поврће. Осим тога, говориле су како би неколико одличних сеоских љака прешло у град на даље школовање...

Ова посета је потпуно успела и треба учинити све да их буде што више како ниједно село не би остало неповезано са градом.

Н. М.

број телефона, назвао сам 08. Нико се није јављао. Чекао сам са слушалицом на уву неколико минута, — али узалуд. Мислио сам да је телефонисткиња заузета, јер знамо да зајста оне имају доста посла. Али, ништа. Слустио сам слушалицу и сачекао десетак минута. Опет сам покушао да добијем телефонисткињу, али није било ништа. Опет сам чекао и позивао, али је било све узалуд. Прошао је готово пун час, кад ми се, у неко доба, најзад јавио женски глас:

— Молим.

— Другарице, молим вас број фабрике »20 октобар«.

— 20-443.

— Али, молим вас...

Међутим, говорник из телефонске централе се изгубио.

Сад је требало поново чекати док сам је дозвао и поново затражио. Исти одговор: 20-443. Сад сам могао да јој објасним, јер нисам изгубио ни секунду, рекавши јој да је то број редакције »20 октобар« и да ми није потребан тај број. Потребна ми је фабрике »20 октобар«.

— Не знам, био је лаконски одговор.

Али ја нисам могао ни смео да мислим. Опет сам је добио.

Поставио сам исто питање са нешто дужином коментаром.

— 28-777 речено ми је.

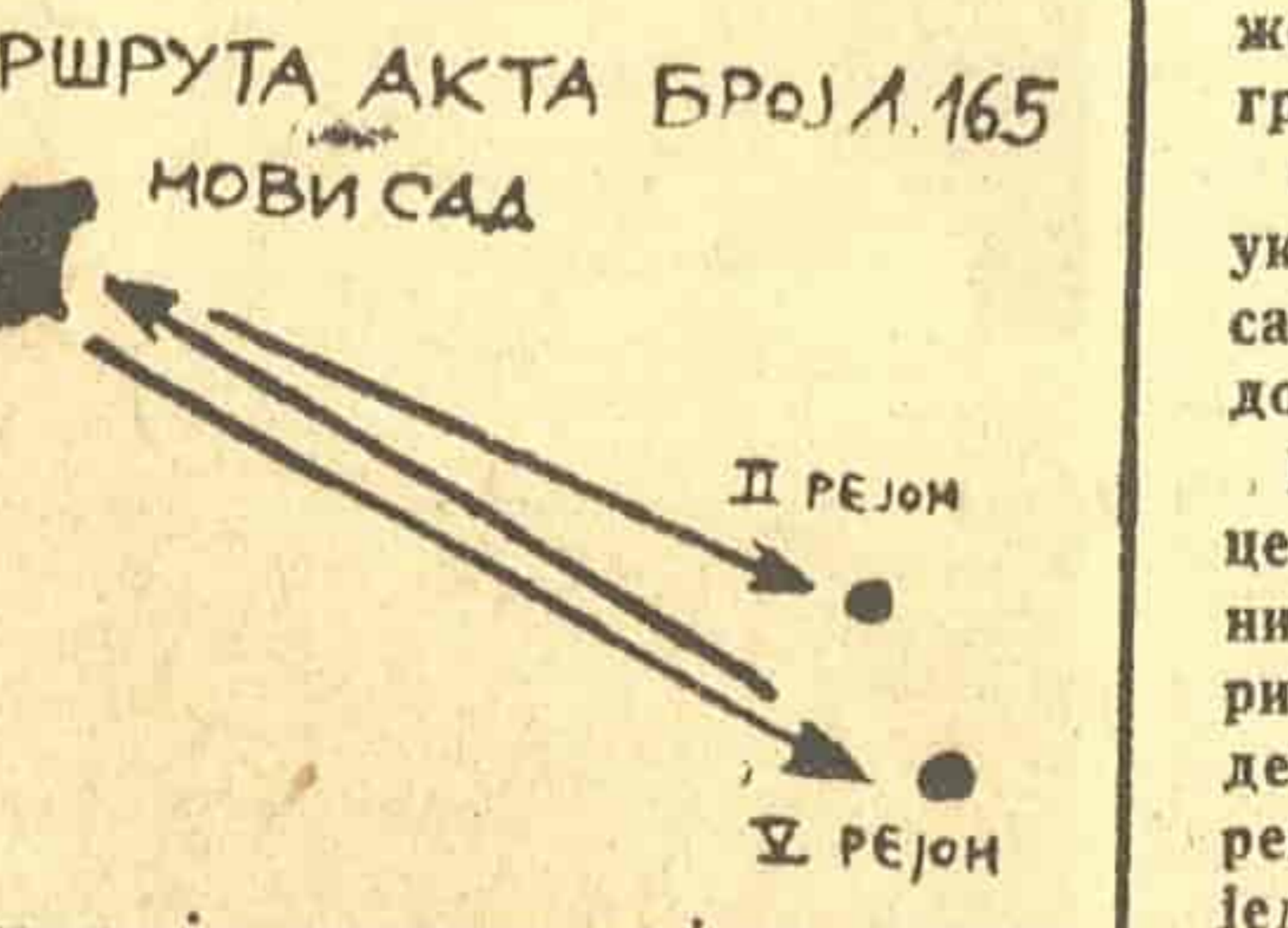
Био сам задовољан да сам најзад, макар и после сат и по, добио број. Али сам се разочарао.

— Овде предузеће »Октобарска слобода«, гласно је одговор једног мушкарца с другог телефона.

— Опростите, требао ми је »20 октобар«, а добио сам погрешно ваш број.

Дали су ми после број 27-383, али узалуд. Жељеног телефона нема.

Преко пријатеља, телефоном се некоко обавестим, да је ово предузеће можда убележено у телефонски именик под старом фирмом Арсић А.Р.С. Столарски производи. Најем у књизи

територији нашега рејона, нити нам је познато да се налази у Београду.

Смрт фашизму — слобода народу!

Скоро сваки већи европски град има своје забавно позориште, лаког стила, с ревиским и музичким тачкама. Код нас, после тешког рата, указала се потреба за једним таквим позориштем, чији би карактер био углавном забаван, с једном одређеном развојном линијом.

Поред тих задатака Ревиско позориште, које је отпочело са радом код нас отскора, има и један дубљи смисао, а то је да многи артисти из Бурва, кафана, нађу одређени пут за своје подизање. Ревиско позориште створено од таквих артиста с великим напорима и пожртвовањем појединаца и читавог колектива, савлађује тежак пут.

У Ревиском позоришту игра се сада комад »Авантуре господина Буре«, лаког жанра, са играма у коме се расплећају комични догађаји Буре, који, потчињен својој жени, путује по свету. Ту, поред тог старог латмотива, мужа папучара, провлачи се као нова боја однос ђерке и зета, тражење мираза, површност карактера, зета и још глупље ђерке. То је скоро и бурлеска у којој преовлађује ревиски тон.

Није довољно само створити комад у коме има комичности, већ је и потребно одржати га на позорници и уиграњем постављањем. У игри већег броја чланства Ревиског позоришта приметно отскаче неповезаност и скоро несклад између извођења игара и глуме. Не може се замислити ни једна творевина а нарочито игра која се одвија пред гле-

не говори о значају квалитета, подизања плеса и игре, који за данас претстављају главни садржај самог позоришта. Било је неколико солидно изведених игара, по чему се може видети да постоје могућности за развој читавог плесачког ансамбла, али који мора бити у потпуности спроведен код свих појединачно. Јер се не сме дозволити да појединци отскачу, а да целина, колектив заостаје, какав је данас случај у позоришту.

У томе ће се нарочито успети ако се приђе још брижљивијем прихватању упутстава М. Јовановића, професора за балет, који је отпочео да ради са чланством ревиског позоришта, ако се доследно спроводи постављање балетских игара од стране Нине Кирсанове, која ће обудуће помагати ревиском позоришту. Поред та, квог усклађивања, као и режирара читава игре од стручног редитеља, кога већ имају, ревиско позориште може створити добар припремљен ансамбл за ревије солидног садржаја. То је пут ревиског позоришта, које може прерасти у своје развоју у сатирично позориште, актуелно и потребно нашем времену и људима. Наравно до таквог развоја још је прилично растојање, али ако се квалитет игара повећава непрестаним учењем, што је и жеља самих чланова, ако се уноси и друштвене одговорности, без чега се не може, читаво ревиско позориште може направити значајан скок и поставити солидне темеље за свој даљи рад.

Овако позориште је потребно нашем граду, али оно ће се одржати само поред сталног и уједначеног подизања квалитета у глуми и игри код свих чланова.

До данас, Ревиско позориште од првих претстава начинило је већ приметан напредак, а с новим програмом који се већ припрема показује колико се подигло и шта се од њега може очекивати.

Питомци Занатског дома Другог рејона уче клавир

У Дому културе Другог рејона држе се часови из клавирa питомцима из Занатског дома. Засала посећују часове 21 дечак који редовно вежбају:

У току одржавања часова клавирa на другоме рејону приметно се код многих дечака велика амбиција, и таленат за учење музике. Многи други који не уче клавир изражали су жељу да уче на двајачким инструментима. На овај начин би могло да се створи добар калар ученика на двајачким инструментима који скоро недостаје у нашем граду. У току лета Други рејон би требало да се позабаве страније тим питањем како би у јесен, у новој школској години, ученици у привредној школи да отпочну са примањем часова на Музичкој академији.

Утакмица хорава основних школа на Коларчевом универзитету

На утакмици хорава основних школа, одржаној прошле недеље на Коларчевом универзитету, учествовало је 16 хорава. Приликом такмичења нарочито се приметило да су многи хорови врло солидно састављени и располажу богатим гласовним материјалом.

Приметило се само да су извесне хоровање прилазили стварању хорава с мање пажње, тако да су стварали велике хорове не водећи рачуна о развојним могућностима њака различитог доба. Тиме се створило не само несклад у музичкој дикцији, већ и недисциплинованост читаве целине хорава, који су били гломазни. Оваквим вођењем хорава није се успело да се искористе све гласовне могућности деча.

За време утакмице нарочито се истакао хор из школе број 9, који је показао изванредну дисциплину, виртуозност и правилно схватање материјалне песме »Љубавне« од П. Стојановића и »Јабља мудрост« од Бајанског. Хор је добио прву награду. Другу награду добио је хор школе број 8, а трећу хор школе број 6.

Београдске слике

СТАРИ И НОВИ БЕОГРАД Вишњичева улица

ЖИВОМ

ФИЛМСКА ХРОНИКА

Документарни филм

„Југославија“

Јуначку борбу наших народа против окупатора пратио је целокупни културни, напредни и искрено љубављу и срдечношћу, са осећањем солидарности. Совјети су у томе били међу првима. Између осталог и продукција Централног студиа документарних филмова у Москви, буюно је пратила догађаје у Југославији. Двојица кино-оператера, Муромцев и Јешурин, авионом су дошли Титовим борцима. Совјетски уметник Муромцев погинуо је при ослобођењу Трста, док је Јешурин не прекидајући да прати ослободилачку борбу, дочекао потпуно ослобођење наше земље од фашиста стичући одликовање Партизанске звезде I реда.

Филм „Југославија“ почиње са сликом предатог стања у нашој земљи, открива гледаоцима сва њена богатства, сву лепоту њених градова и села, да после уђе у дане борбе, да пружи оно што су совјетски кино-оператери снимили. Пред гледаоцем се размотава драматична борба наших народа против окупатора. Ниже се тешка победа за победом над окупатором, придружје се село по село, град за градом херојском покрету о-

слобођења. Из низа узбудљивих сцена, из низа незаборавних јуначтава уздиже се изнечувана одбрана Козаре — непрекидна борба од педесет и шест дана.

Будно око камере пратило је и тешке дане: дане „эфусара“, хаљинација, глади и исцрпности, те дане у којима су се топили људи, да од њих остане само једна оштрица свести, те свести која ће са страшном мржњом да заустави четврту непријатељску офанзиву и спасе рањене другове.

Овај филм је забележио и велики тренутак заједничке борбе Титових бораца и совјетских трупа за Београд. Режиер Вармалов у филму „Југославија“ снажно је подвукло до којих висина може да се уздигне народ у борби за слободу, а совјетски књижевник Иља Еренбург, са провереном снагом интелектуалца бораца, нашао је одговарајући текст.

Филм „Југославија“ представља значајни докуменат херојске борбе наших народа и буди интересовање и оправдано признање код целог културног и напредног човечанства.

ФИЛМОВИ КОЈИ ЋЕ СЕ ДАВАТИ

„НА ДАЛЕКОЈ ПЛОВИДБИ“

Филм „На далекој пловидби“ слика живот морнара и, кроз њега, љубав руског човека према авлајци, његово несомљиву снагу и огромну веру у човека. Рађа се дешава 1863 на руском броду „Витез“.

Брод нице из руку радних људи, шири Једра премазаво, земље, мора и мора; преживљава дане дивних успеха, слави празник Нептуна, у француском пристаништу Брест добија драму тааса, лом јакобље да их снагом својих људи поново уздигне и да несомљива као његови људи, као и сама народна Русија, заплови и даље таласима океана...

Овај филм, са својим бродом који плочи целим светом, и који увек, и у дивној тропској ноћи кад све обузима чежња за домовином, остаје увек руски, јер његови људи носе Русију у себи, у свом срцу, верно је огледало руског човека, који је имао снаге, јер је такав, да при на свету отвори оно о чему су други народи савали, а за шта се многи још увек морају да bore.

„На далекој пловидби“ спада у ред врло узбудљивих уметничких дела филмске продукције.

„МАСНАРАДА“

Поред филмова „По штрукиној заповести“, „Петнаестогодишњи капетан“, ускоро ће се приказати и филм „Маснарада“.

ФИЛМ КОЈИ СЕ ПРИКАЗУЈЕ

„АРИНКА“

Млади машиниоџа заљубљен је у клер надзорника пруге. Један поглед, један откуцај срца, једна неречена реч — и то је све. Али, то је довољно Василију Ивановићу, безазалноном и снажном младићу, да се заљуби у Аринку. Воз је протутњао, отишао у даљину — а још увек лудо ударају девојачки дамари... И док двоје младих савлају о срећи; »С пролетњим ветрићем долази нам љубав, ова лирска комедија пуна заплетова, спрема им препреке. Начелник железничког саобраћаја хоће да укине петнаест чварских станица, а између њих и број 145. Ту настаје неспоразум између младих и девојке. Аринка остаје најупорнија, не малаксава и најзад се хвата у коштац са саботером пруге, који није нико други, до начелник који је и уконио постаје. Наилази и расплет комедије: девојка прима преко изасланика захвалност од самог комесара Кугановића и толико је исто срећна као и млади машиниоџа који је спасава живот.

Овај филм, створен од Мосфилма 1933, поред живог и интересантног сценарија написаног од С. Полозкоја и М. Тељејева, а у успелом режирју Ј. Музиканта и Н. Кошеверова, поред убављиво датих психологија руског човека у Аринки, коју игра Л. Емељан-

цева; Степану Степановићу, кога игра Л. Коновалов; машинисти, кога игра А. Кулаков; помоћнику машинисте, кога игра П. Суханов, пуи је оштре сатиричне и пун је високе моралности.

Пријатељство између старих чварера пруге дираљиво је и дубоко људски наглашено. Љубав између Аринке и машинисте има све одлике чистоте радних људи. Поред, рекао би се, делићем криза лица лица у тренутцима кад су заједно, они су и у речима чедни. Он јој је рекао у брезовој шумица да друга девојка не би пристала да је тако брзо пољуби. Да ли то треба да је увери? Не. Он то објашњава са свом искреношћу коју заљубљен човек може да има — она му је поверовала, поверовала му је јер је и сама волела. Самокритика, за коју је совјетски човек тако способан, испољава се у надушеној супрузи начелника дистанције, као и у бирократизираној личности начелника. Висока поука је у томе, да филм показује како пролазе издајске народа у сукобу са народом да је ради човек непобедив.

Музику је за ову музичку комедију саставио Н. Богословскиј. Филм „Аринка“, иако прављен 1938, ради своје уметничке вредности, и данас свежне тематике, буди велику интересовање гледалица.

Девојка Аринка са младим машинистом у брезовој шуми

ДЕТЕ

Промлази Соколом

Написао: Душан МАТИЋ

Оломак из необјављеног романа о једној младости и Србији у првој четврти овога stoleћа, »Идила у паланци».

Помисли, Најо, кога сам срела, рече Тинка, седајући на клупу, крај најстарије јетрве, која је, и овог летњег јутра, већ читав сат и више, с плетивом у руци, надгледала радосављевићевски породични чопор деце како се купа на Морави.

На послужавнику носила је ујину.

Најстарија јетрва баца лаган, зачубен и испитивачки поглед на њу, али Тинка и не стиге да јој каже кога: неко од деце из реке беше је опазио и викнуло „стрина“, и очас су се сва, знајући шта то значи, скачући и чичећи, нашао око ње.

— Не гурајте се, ђаволи најједни! Добрићеш, де!.. Немој ме квасити!..

Гунгула није, међутим, престала око ње; али је неко тамо поштовање према најстарији стрини и нехотице држало, као и увек, уосталом, децу подаље од Станије, или Наје, како су је у кући звали, која је, намргођена, посматрала гужву, и ћутала. Њој је строгост и озбиљност постала друга природа.

Ларма је престала тек кад је она, најзад, стављајући плетиво крај себе, рекла:

— Де, шта је то? Најпре обришите руке, па онда..

И неколико уоруса, који су докле мирно лежали на ониским врбама, полетеше од руке до руке, слични поманхиталим верицама изненадно запалим међу голишаву дечурлију.

Све што је имало мање од двадесет година, а крвно било везано с газда Пером Радосављевићем, који је, онемоћао и обневидео, седео, ових летњих дана, савињ, испред своје старе куће (зидале су се нове, и лепше, радосављевићевске, али он није хтео да напусти стару: „Нека, ова ме је добро служила, па нека ме до краја служи“, говорио је), све, дакле, било је ту, на несковитој обали »Мораве“ под брижним, свеобухватним погледом најстарије снаје, која је оличавала општу снагу Перине домаћинске воље. У овој породици, која је бројала више од двадесет чланова, није се могла толико брињуло шта ко од њих осећа и мисли (послови испуњаваху сваки тренут одрасталих, а новац сваку честицу њихове свести); али су сви они морали да раде и да се забављају, једном речи, да живе као једна воља. Дамаклов мач искључења из наследства висио је над главама свих: читаво богатство било је у рукама старог.

Пре неколико година Станијин најстарији син, крв његове крви, Петар (било му је тек осам година) беше отишао кришом на реку, бацио се, неискусан, у воду, и замало што се није удавио. Цела се породица била усплахрирала. Забрањили су му да се макне из двооришта тог лета. И идућег. Али деца су расла као расад, и кад се већ није могло да одбије толикој дечурлији да се мало не брчкају за псећим врлинама као пачићи, и, гледајући свог омиљеног унука како куња, стари беше схватио да звер не сме да чами у летету, љуто може да се освети.

И једне године, кад се пролеће поплава смири и река леже, питома, зеленкаста и бистра као око замисљена човека, у своје летње корито, он изиђе у врбак иза кошева. Он нађе zgodно место, позва момка и, показујући штапом, рече:

— Ту, узми четири коца, побиј, направи... и наслон. А кад је момак био готов, он тек онда опет проговори:

— Зови ми Станију... — Седи крај мене... ту, рече јој, кад му она пољуби руку. Видиш, направио сам клупу. Доводи отсад децу, нека их. Ово је за тебе, или неку другу од вас, да пазите... Вода је луда, поготову ова наша. Ту, пред твоје очи, и само докле им ти кажеш. Само, не тамо, тамо су оне опасне матице. Ти си им једина, матица, викну он. Удри, иначе. Нема те силе која се не може укротити...

С последњим залагањем у устима деца опет полетеше у воду. Само најмлађа снаја, која се исто тако са својом малом децом у плићку купала, остаде опружена на песку, у кошуљи од ружичастог шица.

— Ти, бога ти, заборави у оној гунгули, да ми кажеш, кога си она срела, рече Станија... Тинка беше наслонила послужавник на клупу и извукла своју започету чипку.

— Их, па да! Сасвим сам заборавила, и њене се жуте, кли, керасте очи разнежише. Голубичиног Растка. Јадно дете! Збунило се, па не зна где да гледа. Задржала сам га. Нисам могла, шта је дете криво?

— Па... добро си урадила, рече Станија после кратке почивке и пошто је размислила. Њена се усупрвна бора у повијама продуби. Шта ти је казао? настави затим, али је више мислила на оно шта је она њему рекла.

— Ништа, дете ко дете, рече живо Тинка. Хтедох да га позовем да се купа с нашем децом..

— Само ти је то требало, прекорно је прекиде Станија. Да још помисли онај Јанко да хоћемо да се миримо... да га се плашимо. Немој, Тинка, тако. Деца су подмукла. Знају о, на сто ђавола. Ено, онаг твог, настави она, обраћајући се најмлађој јетрви. Ја њему: „Немој кидати цвеће, избиву те“, а он баш ништа, као да му и не говорим. Кад је покиао георгине, ја њега по шапицама, а он мени, ни пет ни шест, боже сачувај, тек му је пета: „Ниси ти моја мама..“

— О, Најо, детиња посла, рече млада жена, промешкољивши се на песку, и лака јој румени обли образе. Није волела те јакое.

— Не велим ја, ниста га томе научила, и гласом удари на ти. Хоћу само да кажем: деца разумеју много више него што ми мислимо. Две куће, шта хеш! Тинкино ми није никад тако што рекло.

Да би скренула разговор обрвати се опет Тинки.

— Па шта ти још казао?

— Ништа. И, снебивајући се, она додаде: Било ми је као да сам срела „неког..“ свог. Били смо, зар не, као једна кућа. Не знам шта би Јанку. Жао ми је Голубице.

— Полудео, незахвалник, добаши Станија.

— Зар се заиста, кандидуре господи Мргодић? мало здурато упита млада жена. Бар ће мало напући несносан ланац породичне стеге који ју је савињао. Потјано се радовала том ударцу, који се спремао у вароши против ауторитета најстаријег девера.

— Баш ми је господи! Ко да ми нисмо господа, зато што смо трговци! Гледај наше куће! Господи је данас онај кој има, а не онај кој се уобрази, а овамо само по цео дан шкраба у канцеларији. Оснива земљорадничке задруге, певачка друштва! Мислиш, памук! А он хоће да ускочи у посланике. „Море, велим ја Гамши, те задруге су противу нас, трговца, пази шта ти кажем“. Нема зашта ни пас да га ухвати, шапатом али љутито заврши Станија, и укрштене игле на њеном плетиву осталоше тренут два непомичне. Затим поче још жустрити да плете.

После кратког ћутања, она додаде:

— Ангелиново масло! Наша јој слава не да мира!

— Казала сам толико пута: свему је крива она матора, пожури да убаши Тинка Голубица и Јанко крвни су људи.

Рекла је то због најмлађе јетрве. Тренирао је блажити Станијине речи, оштре и претеране: Митра беше дошла много касније у кућу, па није била још срасла с њом.

И Станија се сама трже.

— Не кажем ја, неодређено рече, смиренним гласом али као да се нечег присетила, опет плану:

— Не кажем за Голубицу, али за оног Јанка! Па зар си, забога, заборавила, Тинка, шта се прича?

— Јес', јес', имаш право, рече Тинка, прича се. Али шта се све не прича! И, бацајући поглед пун подрамевања на Станију, она додаде тихим гласом:

— Ето, и за нас.. И као да се одмах покаја што је то рекла, настави:

— Свет беспослен, завидљив..

— Сушта је лаж све што се прича за нас, хладно, отсечено рече Станија и заћута.

ра лично извршио ово разбојништво. Руку на срце, никад се то није доказало. Али свет као свет, нарочито они који раде целога живота, раде, таворе и никад ништа не скупотаре, већ код стицања једне куће, па гракну: „Нису цица посла“, а како ли кад је у питању читав сокак, нанизана кућа до куће, као да су зрна на бројаници.

Његовој омагорилој глави није, већ било јасно шта би га више заболело: да се опеи један члан породице, или да оде једна кућа. Ако би мерио шта га је стало више труда онда... Само, није више мерио: осећаје је све то некако смешано, живе и зидине, као своје огромно нарасто тело. Одавно је престао да изводи закључке, много је већ поборавао, нити му је падало на памет да се исповеда ни самом господоу богу, а камоли својим снајама..

Тако разговор понекад наведе на неугодне мисли.

Тинка сави чипку око калематског конца, и стави је у шеп од своје кецеље.

Поглед јој оде далеко преко реке, на шипраже и кукуркузе, у зеленојути недоглед широке моравске равнице, над којом се уздицало зажарено, готово бело усонио августовско небо. Њене живе кликерасте очи овлаш се замаглише, постадоше савалачке. Мислила је на своју младост на све оно промашено што се у животу сваког увеке нађе, и поред богатства, у којој беше упала и које јој беше некад сан. Мислила је на сва одрицања, на сва понижења која је, у тој кући, доживела: она, абајска кић. Туга се свали изненада на њу, и изоби-стрени њене очи које постадоше још округластје, избачене, смешне. Обори гласу. Поглед јој паде на руку, очувану и меку, са рупицама у корену прстију. Широка бурма горела је тихим жаром злата под сенком врба. И као што обично бива код особа зашлих мало у године и свикалих на угодан живот, та немирна осећања, која рину дубоко у човеку, не пробудеше буну, већ помирноност. И, као да је ухватила себе у неком неверству, очима потражи у рещи своје синове. Није их било. С осталом старијом децом, беху препливали на другу обалу и лежали негде на песку.

Устаде, и без речи, дохвати служавник, окрену се и оде.

Додир је квалке од капие прену. Морала је из дворшита старе у нову кућу, да пређе улицу. Прозлазник би какав могао да наиђе. Она покуша да врати своје лице његов достојанствени израз.

Трже је силљиво крклање свекра. Она се заустави. Стари је седео на клупи испред старе куће и мрмљао нешто својим одбојним језиком: знак да хоће нешто да јој каже. Она приђе и смерно саже главу.

— Знаш.. снајо (то је значило да је љут), оно... с оним.. жгебогом.. видео сам кроз прозор. Нећу.. нећу.. да видим други пут. Ко дигра — и кашаљ га прекиде — у Глишу, дигра у нас, у мене.. дигра у осино гнездо.. Ни дете у колевици његово.. нећу да штемим, викну и опет се закашља. Руку му снажно подиже штап да она задрихта од изненадне снаге у том старачком, орунцлом телу.

— Запамтиће ме још, додаде он једва дишући.

Њој се учини да јој се на рамена свали огроман терет и руке јој постадоше тешке као да су од олова. Само је видела уздигну претећи штап и старчев округан суров поглед, који се пробијао кроз његове опуштошене и крмељиве очне капике.

— Она постоја још који тренут. Хајдук, имају право, рече у себи, а гласно:

— Добро, оче, И нешто као осмех — неко се приближавао — смеша се са њеним узбуђеним цртама на лицу. Она се окрену и лагано пређе што је достојанственије могла улицу — успут климну главом пролазнику који јој рече »Добар дан, газдарице! — и несташе из иза велике зелене капике, при чијем отварању и чатварању одјекну звоно при-решћено о надвратник.

Тавне мржње цветале су не-дљиво већ онда у Речцији.

За наше најмлађе

ПРИЧА О ДЕВОЈЧИЦИ КОЈА НЕ ЗНА ШТА ЈЕ ДУЖНОСТ

Свршила се школска година и Јелка је донела мами и тати сведочанство са две двојке.

— Жао ми је, казала је мама, жао ми је, драга моја Јелка, из два разлога. Прво, што нећеш моћи да са својим другарицама идеш на летовање, јер мораш да учиш за поправни испит, а друго, и што ми је много теже, што немаш осећања дужности.

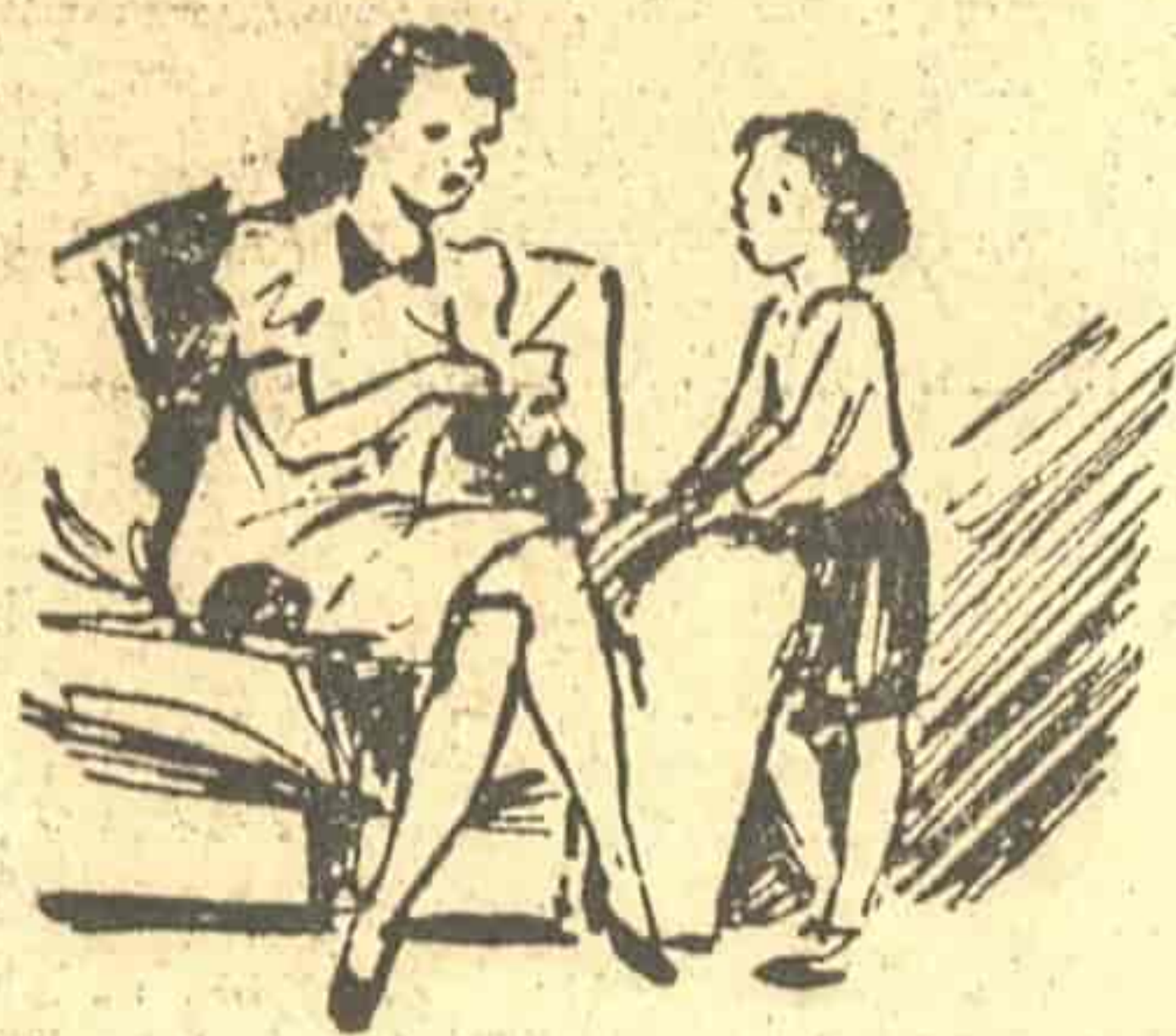
— Осећање дужности? упитала је Јелка. А шта је то?

— Ти имаш само једну једину дужност: да учиш. Та та и мама брину се о теби. То је њихова дужност. Да ли си некада помислила шта би било када нико не би вршио своју дужност као што ти њу ниси вршила?

— Како мислиш, мама?

— Па, ево како. Ти ниси учила. Вршила ниси своју дужност. Да тата није вршио своју дужност, он би био отпуштен из службе, и ми не бисмо сваког првог имали његову плату. Када ја не бих вр-

шила своју дужност, кућа би била пуна прашине и паучине, ручак и вечера нескувани и сви гладни и неопрани, колико вас има. А замисли кад сељак не би радио своју дужност, или радник! Не би било ни хлеба, јер сељак не би орао, не

би било ни кошуље, јер ткачи не би ткали, а кројачи не би шиљили. Је ли ти јасно сада шта је то дужност? И разумеш ли да без осећања дужности не би било чак ни живота, иоле људскога живота на земљи?

★ ★

Загонетка

Слог с два слова сам кад стоји
Заменицу личну значи,
Али кад се он удвоји
У храну се преначи.

★

Чудна поздрављања

Сваки народ има други обичај да се људи међу собом поздраве.

Агресорски народи у староме и новоме веку, Римљани прво, а после Немци и Италијани, имали су поздрав с дизањем десне руке. То је тобоже требало да значи: пријатељ сам и немачу у десној руци оружја. Код нацистичке власти оружје је зато било на опашачу.

Зулукатери, кад се срећу, поздраве се са две речи: «Саку бона!» а то значи «Видимо те!»

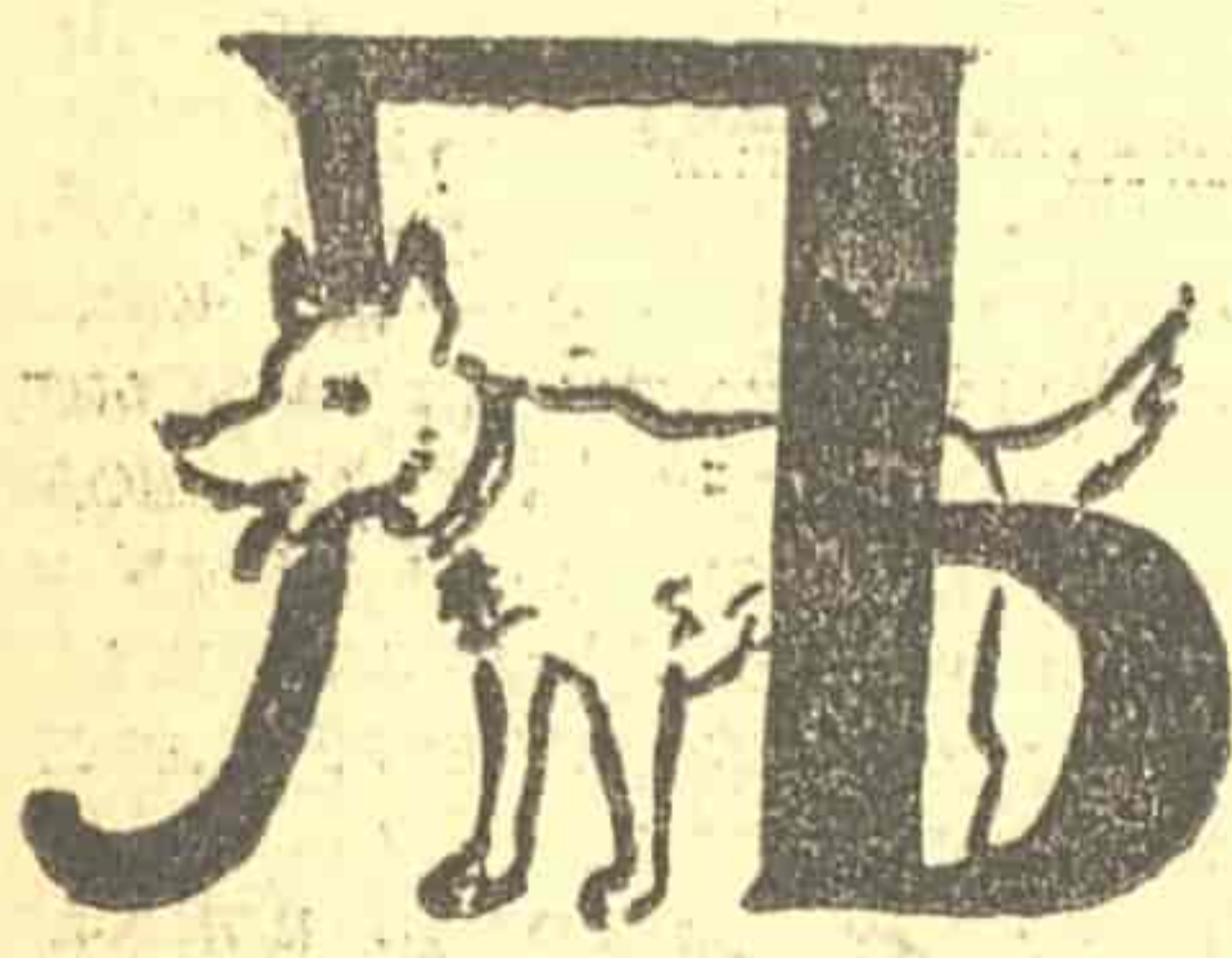
Друго афричко племе Бечуани кажу: «Тумела!» што ће рећи: «Буди ми пријатељ!»

На јужним острвима Тихога Океана уробици се поздрављају плажењем језика: желећа тиме да кажу да из њихових уста излази гола истина.

★

Мали ребус

★

Решења из прошлог броја

За допуњавање. — Бак, тако, бежи. Загонетка. — Мрав, мрав, мрав. Престолница једне наше Републике. — Скопље. Менаџер. — Баре, бире, боре, буре.

★

Да ли знаш?

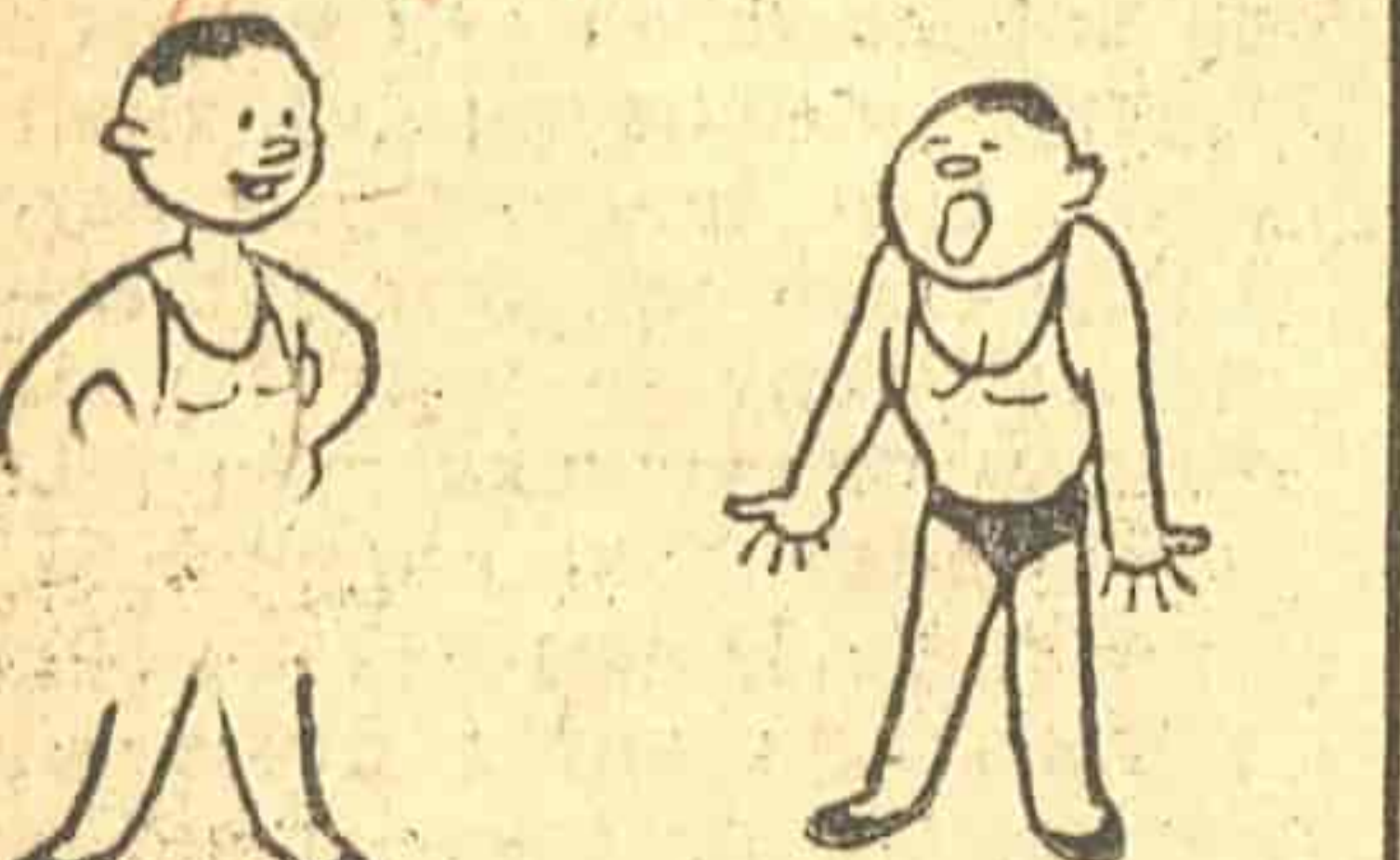
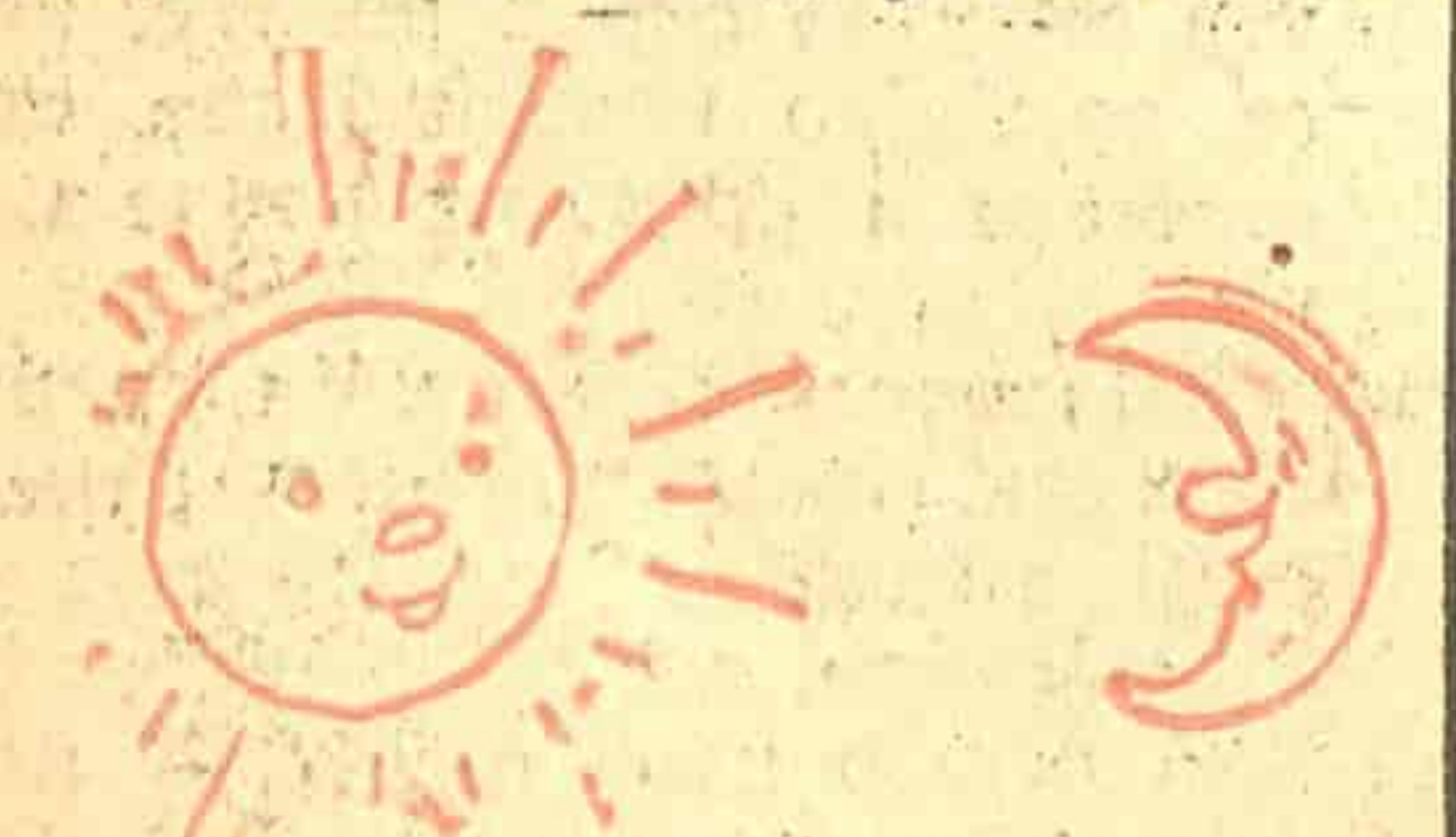
Да ли знаш да си ти ујутру већи него увече?

Исто тако сваки је човек мањи кад стоји него кад лежи опуштен.

Даље, у младости је човек виши него у старости.

А знаш?

Зато што између пршљенова у кичменој стуби постоји релативно ткиво које попушта и стањује се под притиском тежине тела. У старости, то се ткиво суши и зато је човек када остари мањи него када је био младић.

Слет Југословенске армије и Морнарице

После завршетка ратних операција, наше војне јединице прешле су на нов, гарнизонски начин живота, који им је пружио много више могућности за свестрано уздизање. Отада Армија почиње да живи новим животом пуним интензивног рада, стваралаштва и самоизградње. Кроз ово време руководство Југословенске армије посветило је много пажње питању развијања физкултуре међу војницима.

За годину дана планског рада на развијању физкултуре постигло се много. Физкултура је широко захватила борачке масе, допирјући до сваке чете и десетине. Ни резултати на спортском пољу нису изостали. Армија је постигла многе лепе успехе у свим спортским дисциплинама, а борци који су се први пут јавно такмичили, освојили су скипно и појединачно првенство државе у кросконтрију за 1946 годину.

Сматра досадашњег рада на физкултурном пољу у Армији и манифестација снага окретности и готовости бораца за извршење свих борбених задатака биће велики слет Југословенске армије и Морнарице, који ће се одржати крајем јула и почетком августа у Београду.

На слету ће бити заступљене најразличитије гране физкултуре, почев од обичних гимнастичких вежби и лакоатлетике са свим њеним дисциплинама, па преко такмичења на води, одбојци, кошарци, фудбалу, до свих облика бојних такмичења. »Партизански марш« показаше

на слету најбољу екипу у Армији у овој новој дисциплини, која својом напорношћу потсећа на маршове првобораца у најтежим данима народноослободилачког рата.

Последњи део слета биће дефиле физкултурника кроз град.

Својом грандиозношћу слет Југословенске армије и Морнарице треба да послужи као потстрек за развој физкултурног покрета не само у војсци него и у грађанству. На њему ће наши физкултурни руководиоци стећи и много искуства за организацију сличних физкултурних манифестација.

★

И Урбић се квалификовао за Осло

Стручна комисија Физкултурног савеза Југославије, одредила је, као што је познато, одређене резултате које атлетичари морају да постигну да би ушли у обзир за састав наше екипе за учествовање на првенству Европе у Осло. Постављени резултати улијавају велики потстрек нашим атлетичарима. Они вежбају марљиво и на такмичењима постижу све боље резултате. Прошле недеље придружио се Жерјалу, Рачићу и Вуковићу, који су достигли и прешли одређене резултате, и млади загребачки атлетичар Урбић, који је скок у даљину 7 метара и 32 сантиметра. То је најбољи скок у Европи у овогодишњој лакоатлетској сезони.

Да што ми ти да што?

Усред жита во кад стане
Па не миче из те паше,
Тад ће одмах да постане
Једно мушко име наше.

И веслачи се такмиче

Прошле недеље отворена је веслачка сезона у Београду. У рукавцу Саве код Але Циганлије одржане су веслачке утакмице, на којима је четворац са кормиларом »Црвене звезде« однео лепу победу

УЗРИТЕ НЕ РЕШ

Хоризонтално:

1) совјетски хумористички часопис, главни град једне наше народне републике; 2) уметнички стил из времена Луја XV, прибор за запрегу, река у северној Италији, аждаха, предлог, песма која опева какав догађај; 3) град у СССР, сугласник, врста коже, друго слово азбуке, замисао; 4) лаже, совјетска новинска агенција, предлог, наш рудник бакра, табак; 5) велика европска река, острво између Шпицланде и Африке; 6) река у Шугарији; 7) главни град Подрињског округа, народност; 8) наша народна река, маченички пројазод, предлог, свештеничка плата која се прибира од народа, под овим именом позната су четири спартанска краља; 9) децкија играчка, сугласник, планина у Тесалији, сугласник, лизају; 10) коњ, последње слово азбуке, показна замисао, пакао, једна скраћеница, нарочит; 11) човек који нема никаквог капитала осим радне снаге, област у СССР.

Вертикално:

1) део куће, водени пад; 2) птица селица спортски израз, и сугласник и самогласник; 3) једна боја, иницијали једног нашег генерала, савремени енглески сатиричар; 4) влас, савез, сугласник; 5) стара мера за запремину, сугласник, последње слово азбуке, здраво (лат.); 6) долина, прилог за место, првак, од (старословенски); 7) град у Кини, индустријска биљка, камица, узвик; 8) шести тон музичке скале, предлог, мера за површину, иницијали нашег министра унутрашњих послова; 9) јачна замисао, шала, предлог; 10) грчко слово, сугласник, осовина; 11) савез, супротно од ратног стања, првак; 12) запис, хемиска ознака за барјум, варошица у Посавини, река у Француској; 13) савез, туга, бајка из религије, предлог; 14) старогрчки бојни бог, суна, део копна оштро истакнут у море, прастари град у Хадеји злато (франц.); 15) савез, прво слово азбуке, сугласник, кера; 16) сугласник, речено острво, афричка биљка; 17) иницијали потпредседника наше владе, два различита слова, пустиња у централној Азији; 18) скраћеница за јединицу електричног напона, соваца, припада Иви; 19) зао, туга.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Хоризонтално:

1) от, со, Торез, говор; 2) старт, Бор, пород; 3) аларм, т, пелен; 4) Енвер, округ; 5) обад, длан, мој, Кабул; 6) Пољак, ум, к, нар, крас; 7) Дибар, Авајла, уш, ни; 8) Назор, Оса, Одеса; 9) рабат, а, Драва; 10) Натан, добра.

Вертикално:

1) оп; 2) обад; 3) Стаљин; 4) ат, добар; 5) ЕЛАС, Казан; 6) народ, роба; 7) врт, Лу, рат; 8) см, тама, та; 9) р, бон, во, н; 10) тор, каса; 11) о, Рем, ла, д; 12) КП (Комунистичка партија), зона, до; 13) реп, ја, Орб; 14) улог, рудар; 15) герок, шева; 16) Новак, са; 17) Добра; 18) Руан, ас.

Публика је догледима пратила борбу Џое Луис Били Кон

После дужег времена Џое Луис је опет одбрао титулу првака света тешке категорије. Учинио је то по 23 пут узастопне. Последњи противник био му је Били Кон, кога је он већ тукло 1941 године нокаутом у трећој рунди.

За први бокс-меч за првенство света тешке категорије после рата владала је у целом свету велико интересовање, а нарочито у Њујорку. Мечу је присуствовало око 75.000 гледалаца, а узанице су распоране још пре борбе.

Занимљиво је да је стадион тако сграђен да су гледаоци са последњих места, на горњим нивоима кружног стадиона, пратили борбу на рингу догледима, јер је ринг био удаљен од крајњих седишта око 120 метара.

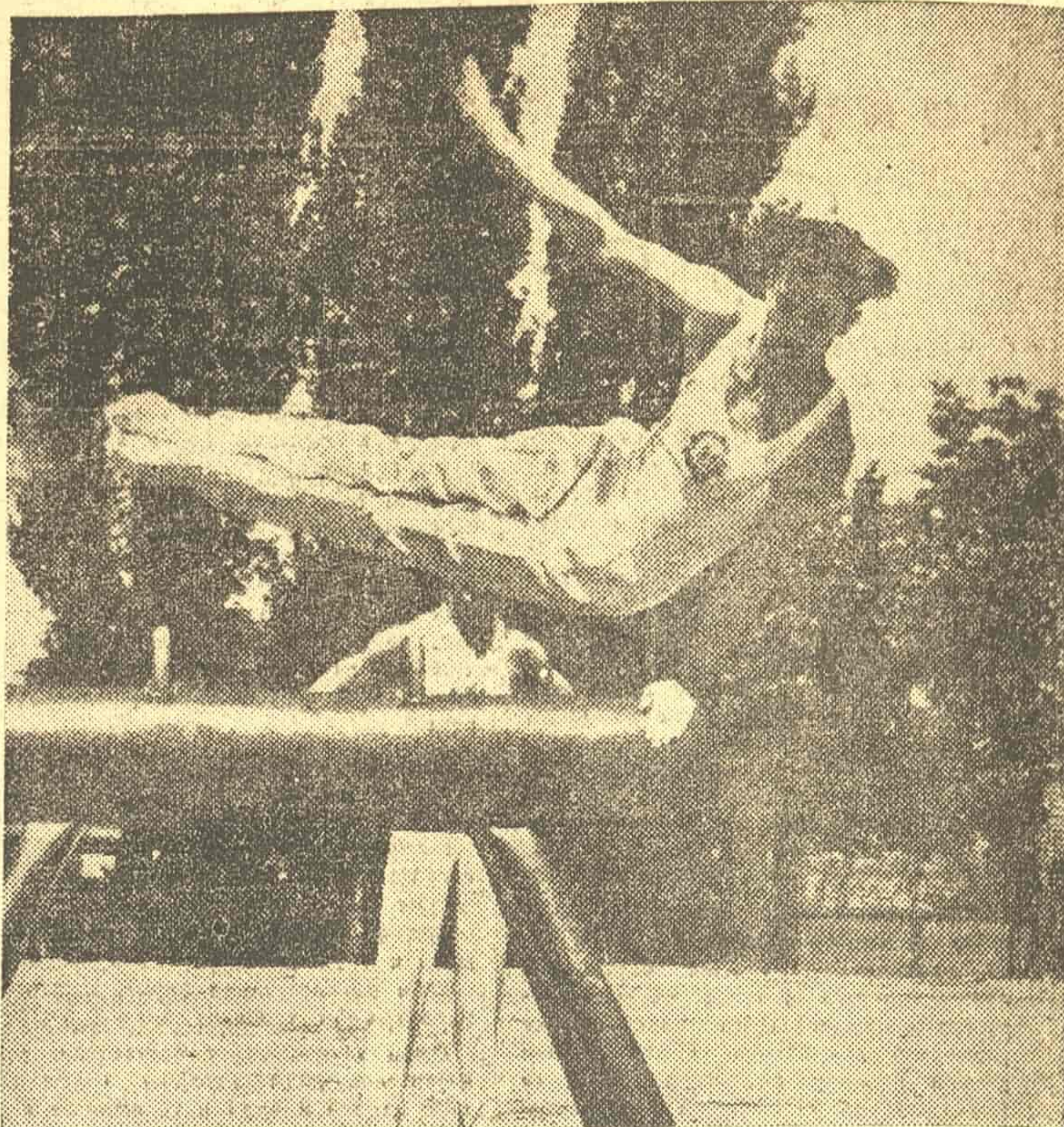
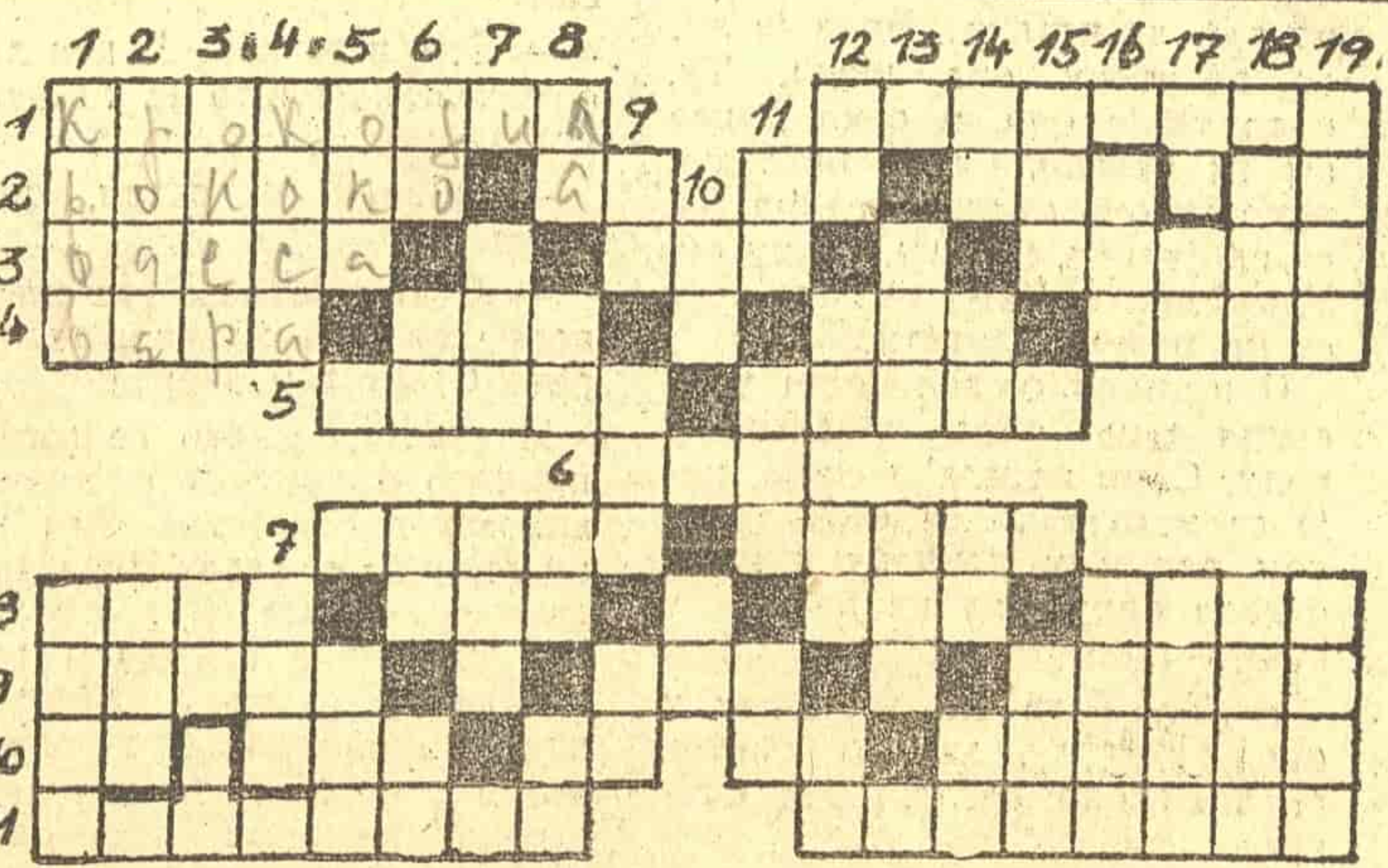
Меч се завршио победом Џое Луиса у осмој рунди нокаутом. Светски првак има 32 године и још увек се налази у сјајној форми, тако да се претпоставља да ће још дужи времена носити титулу најбољег боксера тешке категорије на свету.

Споменик Јану Кусочинском

Најзаслужнији и најславнији спортиста Пољске свакако је Јан Кусочински, олимпијски победник у трчању на 10.000 метара у Лос Анђелосу 1932 године и бивши светски рекордер на тој

стази. За време окупације Пољске хитлеровци су убиле Кусочинског.

Пољски физкултурници одлучили су да Јану Кусочинском подигну споменик у Варшави.

Хармонија снаге и еластичности

Врхунска гимнастика је једна од најтежих, али и најлепших физкултурних дисциплина. Да би се овако складно и лепо извела ова вежба на коњу, потребно је неколико година напорног и систематског рада.

Занимљивости из Вимблдона

Најмањи играч у Вимблдону је Том Браун, јуниорски првак Америке за 1946 годину. Браун има само 17 година. Његова игра против Сејуре, кога је савладао у 1/8 финала, сматра се за најлепшу која је досада одиграна у Вимблдону на овогодишњем турниру.

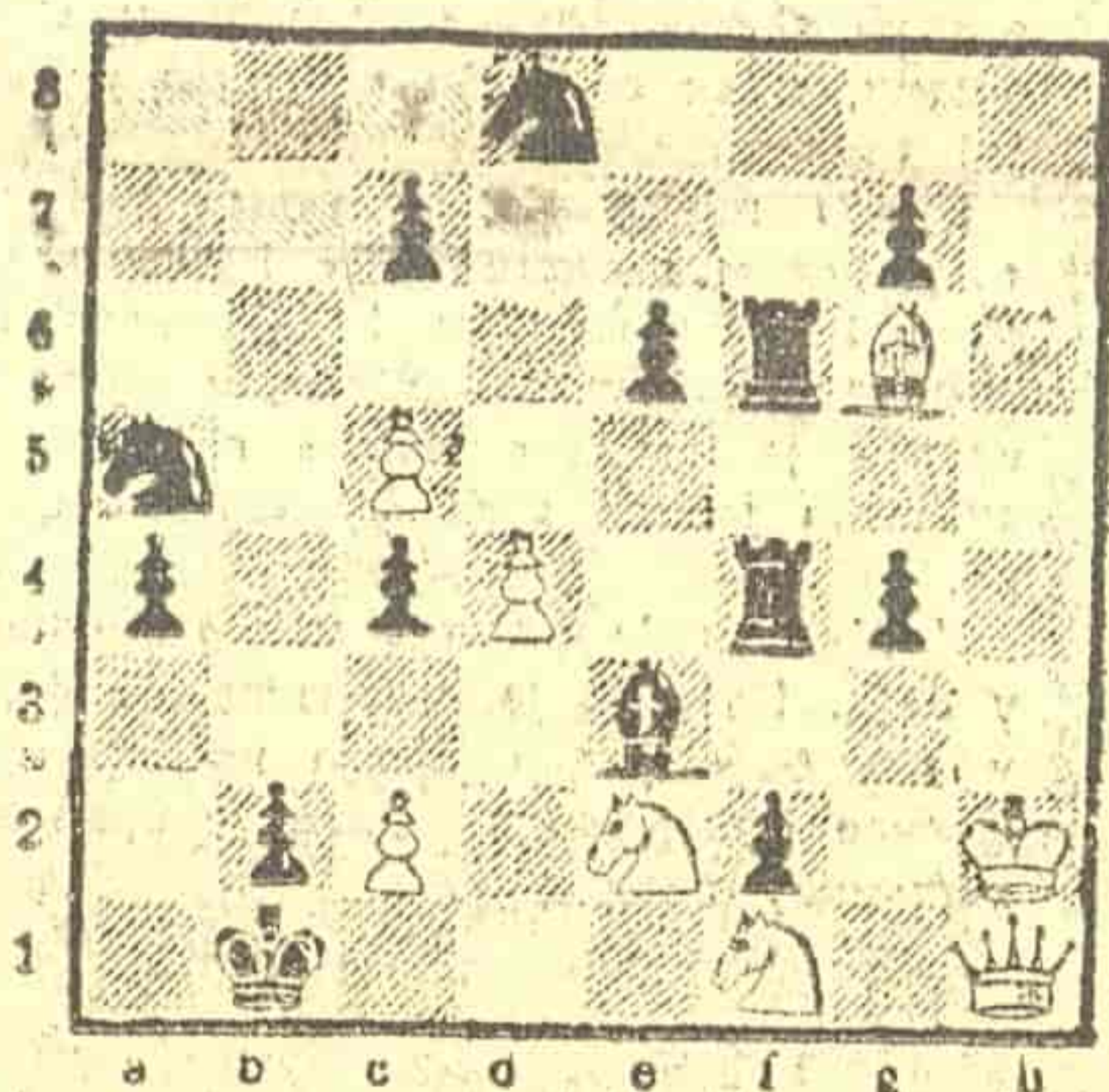
Фрања Пунчел, двоструки полуфиналиста у Вимблдону (1938 и 1939 године) изазвао је нарочиту пажњу публике. После Пунчелове сјајне победе над Петром у Паризу на утакмици за Девис куп Југославија — Француска, Пунчел је био у средњим интересовањима у Вимблдону и на утакмицама на којима је он играо до четврт-финала, било је сразмерно врло много света, више него на другим теренима у то исто време. То је констатовала енглеска штампа.

Четири сата трајала је борба између Чехословака Дробног и Американаца Крамера. Само један сет трајао је 140 минута! Дробни је добио овај сет са 17/15!

ШАХ

ПРОБЛЕМ 7

(Александар Дмитр. Петров)

Бели вуче и даје црнине мат у 14 похода.

Овај задатак познат је под именом »Наполеонов узак из Москве«. Поље б1 претставља Москву, а на њему је моментано црни краљ, тј. Наполеон. Поље h8 је Париз. Реку Березину претставља дијагонала h1 — a8, а њоме господари фера (бела краљица), тј. руски војсковођа. Руска коњица (бели коњ е2 и f1) гоне црног краља, тј. Наполеона од поља b1 све до

h8, где откривеним шахом добијив мат. Руски војсковођа (Дh1) могао је већ шестог дана, односно у шестом походу да непријатеља задржи од преласка преко Березине и да га на пољу а8 уништи (матира), али је његова коњица сувише необуздано журила напред.

Решење је ово:
1) S11-d2+ Kb1-a2; 2) Se2-c3+ Kc2-c3; 3) Sd2-b1+ Ka3-b4; 4) Sc3-a2+ Kb4-b5; 5) Sbl-a3+ Kb5-a6; 6) Sa2-b4+ Ka6-a7; 7) Sa3-b5+ Ka7-h8; 8) Sb4-a6+ Kb8-c8; 9) Sb5-a7+ Kc8-d7; 10) Sa6-b6+ Kd7-e7; 11) Sa7-c8+ Ke7-h8; 12) Sb8-d7+ K18-g8; 13) Sc8-e7+ Kg8-h8; 14) Kh2-a2 мат.
Састављач овога задатка Александар Дмитр. Петров (1791—1867) био је један од најславнијих руских мајстора прошлог века, њихов под именом »северног Филдорак. Неко време је сматран непобедивим, а говорило се да је и тада чувени енглески мајстор Стаунтон избегавао да одигра меч са њиме. Заслужан је и за анализу отварања, познатог данас под именом руске партије или игре Петрова. Саставио је низ занимљивих шаховских задатака. Петров је прао од руских мајстора који је уживао светски глас.

БЕОГРАДСКЕ ШАХИСТИКНИЊЕ СЕ ТАКМИЧЕ

У вези са скипним првенством Београда одржано је и неколико утакмица између женских шаховских екипа. Суверет шахисткиња Црвене звезде и Космаја завршен је нерешеним резултатом 2:2.

Затим је екипа Космаја надмоћно победила другарице Ф. д. Студента. Досадашње утакмице су показале да и међу нашим младим шахисткињама има добрих талената. То ће потврдити и будући турнир за првенство шахисткиња Југославије, на коме ће се сусрести млада генерација шахисткиња са оном старијом.

ШАХОВСКЕ ФИГУРЕ У КИНИ

У Кини шаховске фигуре имају типично ратнички изглед и очигледно им је циљ да шаховску игру у том правцу претставе. Постоје дивно израђене фигуре од слонове кости и разног другог скупоцених материјала. Неке су врло старог порекла и везане са личностима из далеке кинеске прошлости. Вредност појединих таквих скупоцених гарнитура пење се до сто хиљада динара. Неке историјске гарнитуре налазе се по музејима, а има их и у приватној својини.

